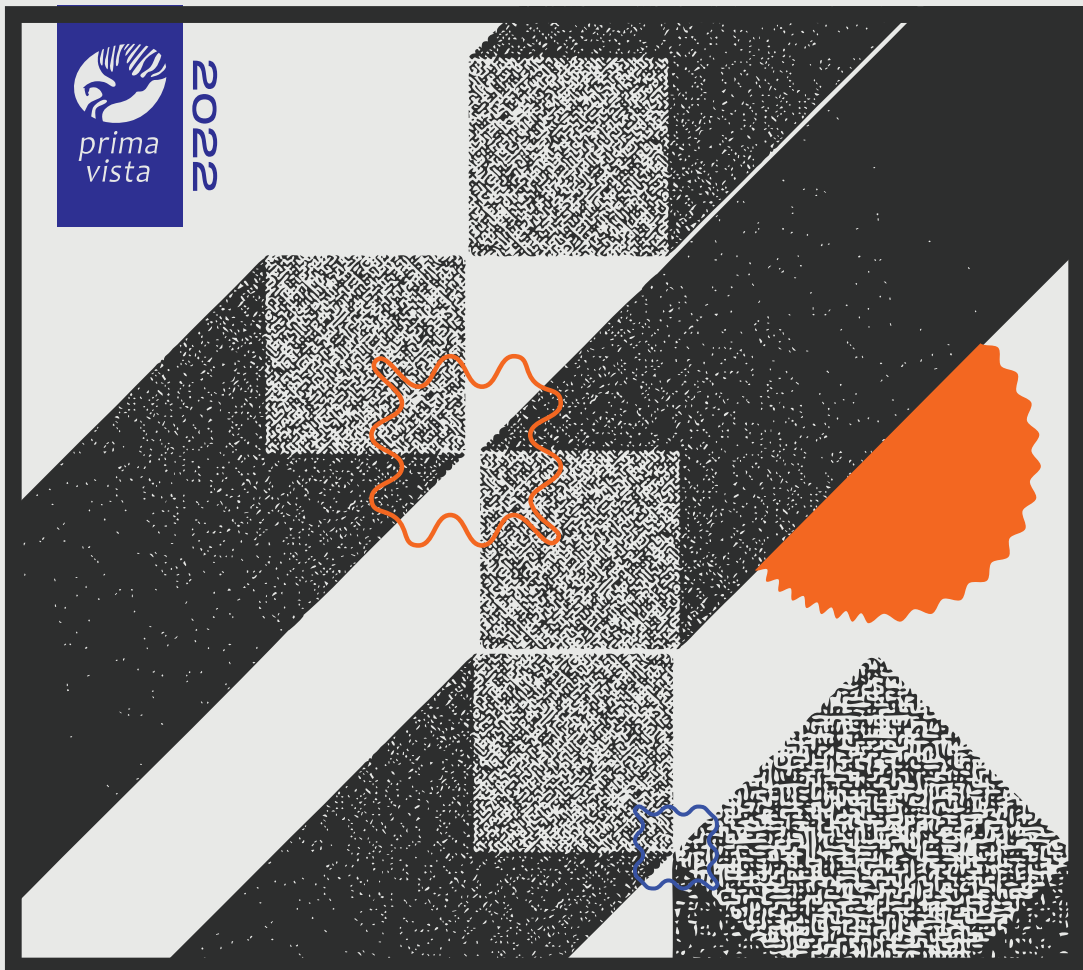

prima
vista

2022

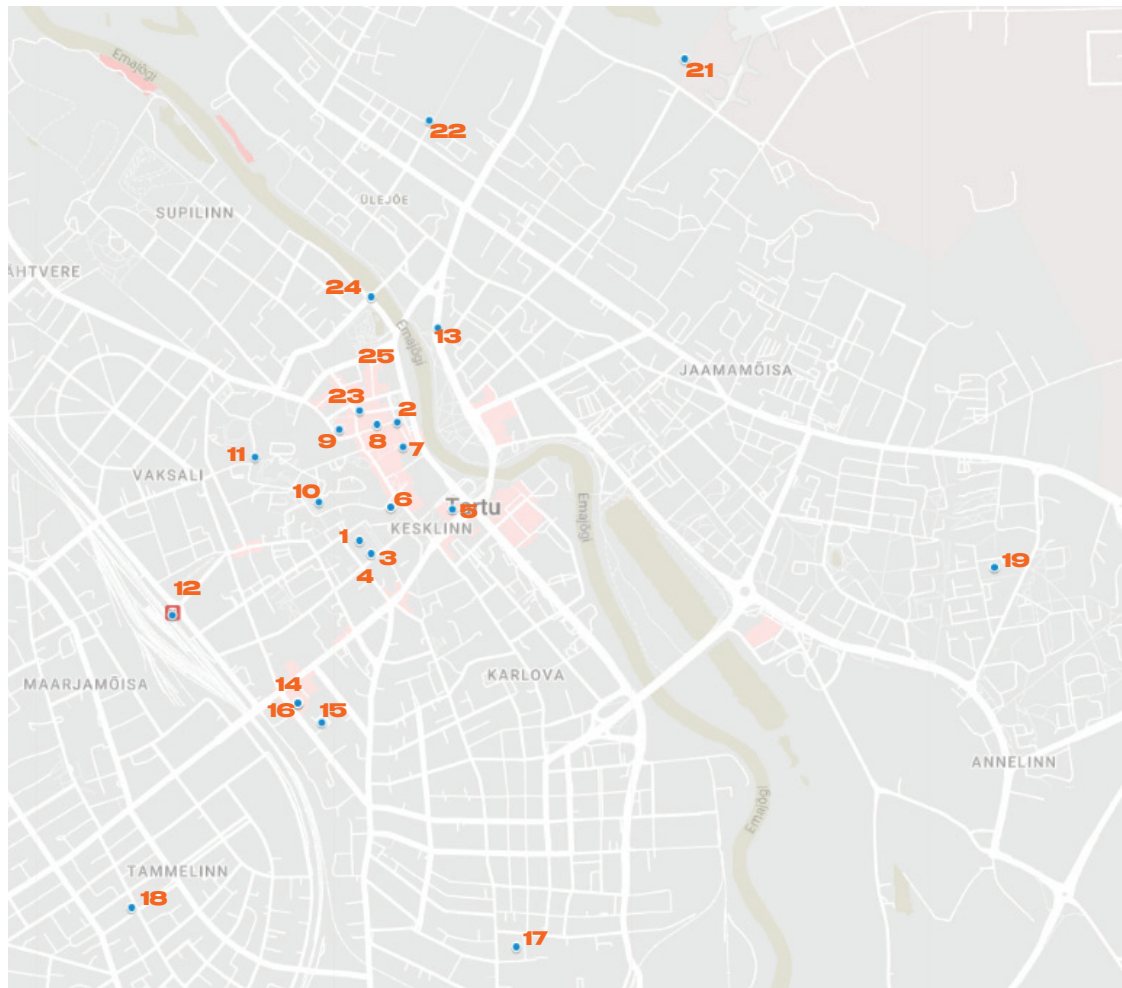

MÄNGU PERIOOD

9.–14. MAI

TARTU RAHVUSVAHELINE
KIRJANDUSFESTIVAL

KIRJANDUSFESTIVAL.TARTU.EE

1. Tartu Ülikooli Raamatukogu
(W. Struve 1)
2. Tartu Linnaraamatukogu
(Kompanii 3/5)
3. Tartu Kirjanduse Maja
(Vanemuise 19)
4. Kultuuriklubi Salong ja suveaed
(Vanemuise 19 keldriruum, sissepääs hoovist)
5. Tartu Kaubamaja Apollo raamatupood (Riia 1)
6. Vilde ja Vine
(Vallikraavi 4)
7. Raekoja plats
8. Vein ja Vine
(Rüütli 8)
9. Elekriteater
(Jakobi 1)
10. Tartu Ülikooli vanas anatoomikum Toomemäel
(Uppsala 10)
11. Tartu Akadeemiline Tenniseklubi
(K. E.von Baeri 6)
12. Tartu raudteejaam
13. Tartu Linnamuuseum
(Narva maantee 53)

14. Raamatutuba Fahrenheit 451*
(Aparaaditehas, Kastani 42)
15. TYPA
(Trüki- ja paberikunstikeskus, Kastani 48f)
16. tARTu
(kunstipood Kastani 42)
17. Tartu Linnaraamatukogu Karlova-Ropka harukogu
(Tehase 16)
18. Tartu Linnaraamatukogu Tammelinna harukogu
(Suur kaar 56)
19. Tartu Linnaraamatukogu Annelinna harukogu
(Kaunase pst 23)
20. Tartu Linnaraamatukogu Ilmatsalu harukogu
(Kooli tee 5)
21. Eesti Rahva Muuseumi teatrisaal
(Muuseumi tee 2)
22. Raadi kalmistu peavärav
(Kalmistu 22)
23. Tõnissoni plats
(Ülikooli ja Gildi nurgal)
24. Kroonuuaia sild
25. Genialistide Klubi (Magasini 5)

Mängu piirid

Sageli otsime me oma elule seletusi, sest tuleb ette olukordi, mil meie ümber on nii palju arusaamatut, isegi usumatut! Sellistel hetkedel paiskuvadki meist metafoorid.

Näiteks üks mu hea tuttav, kes tunneb, et ta jääb ise oma elule jalgu, sündmused kasvavad üle pea ja neist asjust, mida ta ammu oleks pidanud teadma, kuuleb tema kõige viimasena! Ta muutub aina enam grotesksemaks, hakkab omas kodus segamini ajama garderoobi ja vannitoa uksi, ei tea, kust tuleb, kuhu läheb, ja lausub viimaks: „Elu on teater!”

Või siis naine, kes käib nädalas kolm korda ujumas, tuleb pesuruumist, libistab end basseini ja alles tükk aega hiljem märkab, et ta on unustanud trikoo selga panna. Ta sukeldub ja proovib olla nii kaua ja nii sügaval vee all, kui suudab ning läbi ujumismütsi, läbi juuste ja pealuu tuksub vaid üks lause: „Elu on unenägu!”

Pool sajandit tagasi läks üks mu tuttav pereisa juba õhtul raamatupoe ette järjekorda, seisis õõ läbi, sest hommikul toodi poodi koomiksiraamat „Piilupart, Miki ja teised”. Viimaks pood avati, tekkis kerge rüselus, aga ka pereisa polnud lükata-tõugata, kindlalt hoidis ta sabas oma kohta, ehk liikus isegi paari inimese võrra ettepoole, saba lookles, õnnelikud raamatuomanikud lahkusid poest, teised ootasid närviliselt ja mõtlesid, kas jätkub. Ja siis korraga tuli punt sõjaveterane, need nemed teadsid üldse midagi Doonaldist ja Mikist!, ja trügisid oma ordenitega kõigist mööda ja otsid pereisa eest viimase raamatu ära. Mees vantsis koju ja mida muud tal oli oma lastele öelda kui: „Kirjandus on mäng!”

Just nendes olukordades, kui mitte kuidagi ei oska toimuvat ja kõike sind ümbritsevat seletada, iseenda armetust ja jaburust lahti muukida, kui ei aita ka talupojamõistus (on see üldse kedagi aidanud?), tekib läbematu, lausa karjuv vajadus küsida: kas keegi tahab meile midagi öelda? Mu jutt on muidugi laialivalguv ja segane, ja ega ka järgnev ei pruugi tuua selgust, sellest oleme veel kaugel, kuid siiski, mulle tundub, et just kirjutades, end läbi ja lahti kirjutades, või isegi sellisel hetkel, kui ei loodagi enam midagi, et siit võiks tulla, käsi veel kirjutab, just siis suudab sa eneselegi üllatuseks sõnastada midagi olulist ja täpselt, ning tekib tunne, et keegi, ehk su sisemine mina?, tegi seda sinu eest.

Viimased kümme aastat mängin ma tennist. Lapsena olin ma spordimängude suhtes pelglik. Mulle meeldis palju ja rasvaseid ja magusaid asju süüa. Ma polnud otseselt paks, aga pea terve elu on olnud selline tunne, nagu kõnniks ringi vatitekk ümber keha. Koolis oli juba riideruumi minek midagi sellist, nagu läheks allilma, vastik higine niiskust, hea, kui laes põles mõni pirn. Ja võimlas ootasid sind varbsein, rööbaspuud ja mis kõige vastikum – kits!

Olen avastanud, et tennist mängides tekib parimatel hetkedel samasugune vabajooksu tunne nagu kirjutades, sa lihtsalt mängid, möte liigub hoopis teisel režiimil, sa oled justkui kuhugi teise ruumi sisenenud. Ja ma olen vaadanud mängides üht oma sõpra, kelle särgile tekivad higit väga huvitavad kujutised, ta on andekas! Näib, et sel moel ilmub end tema sisemine mina? Teinekord moodustub rinnaesiselae naeratavat nägu, mõnikord tulnuka pea, siis jällegi midagi krüptilist, ilma et ta ise seda kuidagi mõjutada saaks või seletada oskaks. Ehk ongi mängu piir see, kui me paneme kokku tennise ja kirjanduse ning toome niiviisi lugejateni sõnumeid meie sisimast minast?

Urmas Vadi

Foto: Jaan Tootsen

Esmaspäev, 9. mai

11.00

Lotmani päev

Kava:

11.00 Linnaekskursioon „Tartu ja Lotman”

Kaspar Jassa juhtimisel

16.30 Avalik seminar „Vene luule sõjast ja sõja ajal”

Tartu Linnamuuseumis

18.00 „Mäng Lotmani elus ja töödes” – TLÜ vanemteaduri

Tatjana Kuzovkina avalik loeng *Tartu Linnamuuseumis*

19.30 Aleksei Šipulini dokumentaalfilmi „Juri Lotman.

Minu sõda ja rahu” (2022) esitlus *Tartu Linnamuuseumis*

14.00

Leedu kirjaniku Jurga Vilè ning illustraatori ja koomiksiautori

Lina Itagaki esinemine ja töötuba

Tartu Ülikooli raamatukogu Tõstamaa seminariruumis

15.00

„Akadeemia – varsti 400!” aktsioon

Jaak Tõnissoni platsil

17.30

„Kasulikud kaasmängijad”: kohtumisõhtu saksa kirjaniku

Timur Vermesega *Tartu Linnaraamatukogu saalis*

19.00

Salongi kirjandusviktoriini mänguline õhtu

Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong

Teisipäev, 10. mai

12.00

Rahvusvahelise noorte ilukirjandusvõistluse
Lesefüchse international Eesti finaali

Tartu Linnaraamatukogu saalis

14.00

Kirjanduslik-ajalooline jalutuskäik Emajõe ääres,
kogunemine *Kroonuaia sillal*

15.00

Ulakassi arvustuste võistluse võitjate autasustamine

Tartu Tamme Gümnaasiumis

16.00

Prima Vista 2022 avamine

TÜ raamatukogu konverentsisaalis

17.00

Luuleplaadi „Etno-tonte“ esitlus, esineb duo LORU

raamatu- ja kunstipoes tARTu

18.00

Kirjanduslik teisipäev: soome kirjanik Juha Hurme

Tartu Kirjanduse Majas

18.00

„Ga Dong Tao“ – Natalja Murina monoetendus

Jelena Skulskaja juttude põhjal *TÜ raamatukogu konverentsisaalis*

19.30

Faerhstein / Siltšenko / Kotjuh – „Ticket to Ride“

TÜ raamatukogu konverentsisaalis

20.00

Kontsert „Ruhnu lood ja laulud“

*Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong suveaias,
vihma korral Salongis*

21.00

Kirjanduslik koosviibimine – Toomas Kiho loeb oma asju

Veinis ja Vines

Kolmapäev, 11. mai

10.30

Pakistani kirjanik Shandana Minhas *Tartu Linnaraamatukogus*

11.00

Kirjanduslikud seiklused noortele mobiilirakendusega
TartuFic algusega *Tartu Linnaraamatukogu ees*

12.00

Ekskursioon Raadi kalmistul Kaspar Jassa juhtimisel
kogunemine peavärvavas

13.00–17.00

Kirjanike tenniseturniir
Tartu Akadeemilises Tenniseklubis

14.20–15.20

„Elav raamatukogu” noortele
Karlova-Ropka raamatukogus

15.00

„Kuningas Lear ja tema lapsed” – teatristuudio
„Poesia sõpruskond” etendus
TÜ raamatukogu konverentsisaalis

17.00

Mika Keräneni „Minu Karjala” (Petrone Print) esitlus
Tartu kaubamaja Apollos

17.00

„Kirjanik fantaasia ja mängu piiril” – Alexander Genise (USA)
loomingu õhtu *TÜ raamatukogu konverentsisaalis*

18.00

Leedu kirjaniku Birutė Jonuškaitė autoriõhtu
Tartu Linnaraamatukogu saalis

18.30

Patrooni õhtu
Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong

19.00

Etendus „Mul oli nõbu” (Vaba Lava)
Eesti Rahva Muuseumi teatrisaalis (piletid saadaval Piletilevis)

Neljapäev, 12. mai

11.00–19.00

Prima Vista raamatulaat *raekoja platsil*

11.00 Tartu Linnaraamatukogu lasteprogramm raamatulaadal

11.00 Lasteprogrammi avab Karlova lasteaia laste
tervituskontsert

11.15 Kunstituba kirjanikuga: külas on Terje Homutov

12.45 Kunstituba kirjanikuga: külas on Lembe Möttus

12.00–18.00

Konverents „Õelda kõike ja igal viisil”. Tartu eksperimentaalsus

1988–2010” *Tartu Ülikooli vanas anatoomikumis Toomemäel*

15.00

Tänavakunstile keskenduv jalutuskäik „Supilinna lood ja värvid”

Anna Leena Neeringu juhtimisel, *kogunemine Genialistide klubi ees*

16.00

„Partii sule ja pintsliiga”: rootsi kirjanik Agneta Pleijel

Tartu Linnaraamatukogu saalis

16.00

Nadežda Valgu uue luuleraamatu „Мой круг земной” esitlus

TÜ raamatukogu muusikaosakonnas

16.30

Ühistants Prima Vista raamatulaadal: muusikapalad

„Vihurimäe” (Kate Bush) ja „Teadagi” (Singer Vinger)

17.00

Prima Vista heategevusprojekti tänusündmus raamatulaadal

18.00

„Mänglev tõsidus” – kohtumine norra kirjaniku Nina Lykkega

Tartu Linnaraamatukogu saalis

18.00

Noorte autorite õhtu „Särtsuga kirjandus”

Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong

18.00

Tartu vene autorite kirjandusõhtu

TÜ raamatukogu Tõstamaa ruumis

19.00

Etendus „Mul oli nõbu” (Vaba Lava)

Eesti Rahva Muuseumi teatrisaalis (piletid saadaval Piletilevis)

20.00

Kontsert „Kirjanikud muusikas”

Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong:

Māris Švernsi trio „Baložu pilni pagalmi” (Lāti),

Aapo Ilves ja ansambel Avangorod

Reede, 13. mai

10.00

„Elav raamatukogu” gümnasistidele

Tartu Linnaraamatukogu Tammelinna, Annelinna ja Ilmatsalu harukogus

12.00

Etendus „Raamat tantsib: tantsust lastekirjanduses”

Tartu Linnaraamatukogu saalis

14.00

Igor Rosenfeldi loeng „Lotmani autogrammi poeetika”

TÜ raamatukogu Tõstamaa ruumis

14.00

Ekskursioon Paavo Matsini „Lenini valsi” radadel,

kogunemine raudteejaama juures

15.30

**Ekskursioon „Tartu Ülikooli professor Juri Lotman” kuraator
Nataliia Gradoboeva juhtimisel J. Lotmani juubelinäitusel**

TÜ raamatukogus

16.00

**„Ping-pong Homerosega” – Homerose tõlgete ettelugemine
TÜ klassikalise filoloogias osakonna eestvedamisel**

endises Eesti Ajalooarhiivi majas Liivi 4 (ruum 104)

17.00

Carl Neville ja Tariq Goddard (Ühendkuningriik) – kogumiku

***The Repeater Book of Heroism* tutvustus** *kultuuriklubis Salong*

18.00

Läti kirjaniku Rasa Bugavičute-Pēce autoriõhtu

Tartu Ülikooli raamatukogu muusikaosakonnas

19.00

Kirjandusõhtu sarjast „Õhtud eesti ulmega” *Tartu Kirjanduse Majas*

19.00

**TarSlämmi finaali Vildes ja Vines, külalisesineja Jill Kenny
(Iirimaa)**

Laupäev, 14. mai

13.00

Koolinoorte infootsingumängu „Otsi kohta, kust sa saad”
parimate auhindamine *Fahrenheit 451° raamatutoas*

14.00

Karlova tänavakunstile ja ajaloole pühendatud jalutuskäik
Talvi Põldma juhtimisel, *kogunemine Apraaditehase hoovis*

15.00

Kõige imelikuma luuletuse võistluse parimate autasustamine
TÜ raamatukogu fuajees

16.00

Avalik kohtumine lüürilise minaga *TÜ raamatukogu ees*

19.00

Luulepidu lüürilise minaga *Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong
suveaias ja ruumides*

EELSÜNDMUSED

LAUPÄEV, 23. APRILL

RAAMATU JA ROOSI PÄEV

Laupäeval, 23. aprillil kutsub kirjandusfestival Prima Vista koostöös Tartu Kaubamaja ning Tartu Kaubamaja Apolloga maikuise kirjanduspeo eelsündmusena osa saama ülemaailmsest raamatu ja roosi päevast.

KAVA:

10.00–18.00

Raamatu ja roosi päeva raamatulaat kaubamaja I korruse aatriumis

Raamatud ja roosid kirjastustelt Toledo ja Kaksikhammas, Petrone Print, Koolibri, Ilmamaa jt.

Kes roosi Apollo poe müüjale kingib, saab vastukingiks ühe sel päeval tasuta pakutavatest raamatutest!

Raamatuid on piiratud koguses.

12.00–14.00

Tartu Kaubamaja Apollo jagavad raamatusoovitusi kirjanikud Paavo Matsin ja Heiki Vilep

14.00

Prima Vista ja Tartu Kultuurkapitali kirjanduspreemia „Esimene samm” laureaadi väljakuulutamine ja esinemine

„Esimene samm” on kirjandusauhind, mille žürii määrab parimale trükiajakirjanduses avaldatud ilukirjandusliku debüütteksti autorile. Preemiat antakse välja 2007. aastast ning juba mõnda aega kuulutatakse võitja välja just raamatu ja roosi päeval.

Lisaks programmile Tartu Kaubamajas on päeva jooksul võimalik külastada kultuuriklubi Salong, kus 11.00–18.00 peetakse Kanuti Gildi SAALI ja e^lektroni eestvedamisel elavat raamatupoodi Kausaal.

Kausaal on *pop-up*-raamatupood, mis on avatud korraga vaid ühel päeval, kutsudes külastajaid üles ruumi kaasaktiveerima ja -looma. Kausaalis toimuvad üritused ja tegevused tähendavad nii arutelusid ja ühiseid lugemissessioone kui ka digitaalseid kirjutamiskatsetusi ning mängulisi ettelugemisi.

REEDE, 6. MAI

13:00

Jaan Kaplinski seltsi asutamine Eesti Kirjandusmuuseumis

Jaan Kaplinski (1941–2021) oli maailmamõõtu luuletaja ja mõtleja, keda tuntakse ja hinnatakse peale Eesti ka rahvusvahelises kirjandusmaailmas. Tema loomingulise pärandi uurimiseks ning huvilistele kättesaadavaks tegemiseks asutatakse Jaani lähedaste ja sõprade eestvedamisel MTÜ Kaplinski selts, mille liikmeteks on oodatud kõik tema elutöö austajad. 6. mail räägitakse Eesti Kirjandusmuuseumis Jaan Kaplinski loomingust, loetakse-lauldakse tema luuletusi ning allkirjastatakse seltsi asutamisleping.

Info ja registreerimine <https://www.jaankapinski.eu>

ESMASPÄEV, 9. MAI

11.00

Lotmani päev

KAVA:

11.00

Linnaekskursioon „Tartu ja Lotman” Kaspar Jassa juhtimisel. Algus Tartu Ülikooli peahoone ees.

16.30

**Avalik seminar „Vene luule sõjast ja sõja ajal”
Tartu Linnamuuseumis**

Seminari juhivad kirjandusteadlased Roman Leibov ja Oleg Lekmanov. Seminar on vene keeles.

18.00

„Mäng Lotmani elus ja töödes” – TLÜ vanemteaduri Tatjana Kuzovkina avalik loeng Tartu Linnamuuseumis

Loeng on vene keeles.

19.30

Aleksei Šipulini dokumentaalfilmi „Juri Lotman. Minu sõda ja rahu“ (2022) esitus Tartu Linnamuuseumis

„Uus film Lotmanist põhineb tema arhiivdokumentidel, kirjadel, memuaaridel ja joonistustel. Filmi esilinastus toimus pealkirja „JurMih“ all vene telekanalil „Kultuur“ tänavu 28. veebruaril, festivalil näitab režissöör esmakordselt filmi autoriversiooni, mis on vaba vene tsensuurist.

14.00

Leedu kirjaniku Jurga Vilé ning illustraatori ja koomiksiautori Lina Itagaki esinemine ja töötuba Tartu Ülikooli raamatukogu Tõstamaa seminariruumis

Juttu tuleb nende ühistööna sündinud graafilisest romaanist „Siberi haiku“ (e.k. 2022). Samuti saab osaleda töötoas „Kirjad tikutoosis“ (*Letters in Match Boxes*). Vestlust juhib Tiina Kattel. Vestlus on leedu keeles, järeltõlkega eesti keelde. Töötuba toimub inglise keeles, vajadusel järeltõlkega eesti keelde.

15.00

„Akadeemia – varsti 400!“ aktsioon Jaan Tõnissoni platsil

Tähtpäevaga seoses kuulutatakse välja Akadeemia tellimise sooduskampaania. Toimetajad loevad ette värsket Akadeemiat, saadaval ligi 398 ilmunud numbrit.

17.30

„Kasulikud kaasmängijad“: kohtumisõhtu saksa kirjaniku Timur Vermesega Tartu Linnaraamatukogu saalis

Külalisega vestleb ajaloolane Olaf Mertelsmann. Vestluse keskmes on Vermese bestselleriks saanud satiiriline romaan „Ta on tagasi“ Hitleri taas ellu ärkamisest tänapäeva Berliinis (e.k. 2013, tlk Piret Pääsuke). Vestlus toimub saksa keeles, sünkroontõlkega eesti keelde.

19.00

Salongi kirjandusviktoriini mänguline õhtu Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong

Linnakirjanik Matsin ja doktor Lill panevad proovile teie MÄLÜmängu piirid!

TEISIPÄEV, 10. MAI

12.00

Rahvusvahelise noorte ilukirjandusvõistluse *Lesefüchse international* Eesti finaali Tartu Linnaraamatukogu saalis

Saksa keelt õppivate koolinoorte võistluse fookuses on neli aktuaalset saksa noorteromaani. Ilukirjandusvõistlust 15–18-aastastele Kesk- ja Ida-Euroopa noortele korraldab Saksa Välismaise Koolihariduse Keskus (ZfA). Üritus toimub saksa keeles.

14.00

Kirjanduslik-ajalooline jalutuskäik Emajõe ääres, kogunemine Kroonuaia sillal

Sõida tasa üle silla. Emajõe triibutavad sillad. Tartus on olnud raud- ja nahk- ja puu- ja kivi- ja pontoon- ja betoonsildu. Alustame retke Kroonuaia sillalt (tuntud kui omaaegne pontoonsild) ja liigume Peipsi poole. Räägime praegustest ja kadunud sildadest. Langetame pea kunagise Kivisilla juures ja lõpetame teekonna Turu jalakäijate sillal. Kokku on teekonda umbes poolteist tundi. Tartu ajaloost räägib Ants Siim Tartu Linnamuseumist, kirjanike tekstikatkeid loeb Ülo Treikelder Tartu Linnaraamatukogust.

15.00

Ulakassi arvustuste võistluse võitjate autasustamine Tartu Tamme Gümnaasiumis

16.00

Prima Vista 2022 avamine TÜ raamatukogu konverentsisaalis

17.00

Luuleplaadi „Etno-tonte“ esitus raamatu- ja kunstipoes tARTu, esineb duo LORU

Valdavalt on plaadil keele kõla illustreerivad ettekanded autorite eneste esituses, lisaks meie luule kõige piirekompavam osa ehk häälutused nii Ilmar Laabani kui ka Luuluri ja Roomet Jakapi poolt.

18.00

Kirjanduslik teisipäev Tartu Kirjanduse Majas: soome kirjanik Juha Hurme

Külalisega vestleb Heidi Iivari. Vestlus toimub eesti ja soome keeles. Sündmust toetab Soome Instituut.

18.00

„Ga Dong Tao” – Natalja Murina monoetendus
Jelena Skulskaja juttude põhjal
TÜ raamatukogu konverentsisaalis

Tegemist on kirjaniku ja näitleja ühise lavateosega. Enne etendust esitleb Jelena Skulskaja oma uut raamatut eesti luuletajate loomingu tõlgetest.

19.30

Faerhstein / Siltšenko / Kotjuh – „Ticket to Ride”
TÜ raamatukogu konverentsisaalis

Muusikal ja valgusefektidel põhinev luulerännak, mis viib armastatud paikadesse üle Eesti ja kaugemale. See on korraga luuleõhtu ja kontsert, etendus ja kino.

20.00

Kontsert „Ruhnu lood ja laulud” Tartu Kirjanduse Maja
kultuuriklubi Salong suveaias, vihma korral Salongis

„Ruhnu lood ja laulud” on interpretatsioon ruhnurootslaste muusikapärandist, saare värvikast ajaloo ning kohalikust külakroonikast. Kuulaja saab võimaluse minna rännakule Ruhnu saare sündmuste ja kauni looduse keskele – pulma, peole, mere-randa, rahvamaja, kirikusse või otse keset saare igapäevast elu.

KOOSSEIS:

Karoliina Kreintaal – viiul, vioola, laul

Lee Taul – viiul, laul

Kairi Leivo – jutustamine

21.00

Kirjanduslik koosviibimine Veinis ja Vines – Toomas Kiho loeb oma asju

KOLMAPÄEV, 11. MAI

10.30 **Pakistani kirjanik Shandana Minhas**
Tartu Linnaraamatukogus

Kohtumine Inglismaal elava pakistani kirjaniku Shandana Minhasega, kellelt on eesti keeles ilmunud lasteraamat „Kaks poissi, üks karu ja pöörane seiklus”. Tegu on esimese eesti keeles ilmunud Pakistani lasteraamatuga ning selle on tõlkinud Hanneleele Kaldmaa (kirjastus Hunt, 2021). Kohtumisel vestleb külalisega Kätlin Kaldmaa, vestlust tõlgib Hanneleele Kaldmaa.

11.00

Kirjanduslikud seiklused noortele mobiilirakendusega TartuFic algusega Tartu Linnaraamatukogu ees

Kirjanduslik orienteerumismäng 7.–8. klasside õpilastele linnaruumis. Pärast mängu toimub kell 12.00 kohtumine TartuFici meeskonnaga raamatukogu saalis.

12.00

Ekskursioon Raadi kalmistul Kaspar Jassa juhtimisel Kogunemine peavärvas

13.00–17.00

Kirjanike tenniseturniir Tartu Akadeemilises Tenniseklubis

Tänavuse patrooni Urmas Vadi eestvedamisel toimub festivalil enneolematu tenniseturniir, kus mängijateks on eesti kirjanikud. Turniiril osalevad Armin Kõomägi, Mart Kivastik, Tiit Aleksejev, Anti Saar, Urmas Vadi jt. Kohtunik Joosep Susi.

14.20

„Elav raamatukogu“ noortele Karlova-Ropka raamatukogus

„Elavateks raamatuteks“ kehastuvad erinevate elualade esindajad, näiteks arst, näitleja, arhitekt, muusik. „Raamatud“ räägivad oma elukutsest või huvialast ja vastavad noorte küsimustele. Nendega suhtlemine võib noortele olla abiks nii karjääri valikul kui ka tulevikuplaanide tegemisel.

15.00

„Kuningas Lear ja tema lapsed“ – teatristuudio „Poesia sõpruskond“ etendus TÜ raamatukogu konverentsisaalis

Muusikaline farss vene, eesti, ukraina, saksa, prantsuse ja inglise keeles. Dramaturg ja lavastaja Jelena Skulskaja. Etendusel kõlab William Shakespeare'i, Ossip Mandelštami, Marina Tsvetajeva, Jossif Brodski ja Jelena Skulskaja luule.

17.00

Mika Keräneni „Minu Karjala“ (Petrone Print) esitlus Tartu Kaubamaja Apollos

Autoriga vestleb Liis Seljamaa.

See raamat räägib lapsest, kes kõndis rõõmsalt mustikametsas ja imetles mesimurakat.

See raamat räägib ühest suguvõsast, kelle metsatalust pool jäi Venemaale.

See raamat räägib noorest poisist, kes kolis pealinnast maale ja hakkas kõnelema mie, sie, hiä, myö, työ, hyö.

See raamat räägib julgusest olla teistmoodi, julgusest olla külahull.

See raamat räägib spordiklubist, mille nimi on Kiteen Kisa-Toverit.

See raamat räägib ürgmetsadest ja Kalevala laulumaadest.

See on lugu minu Karjalast.

17.00

**„Kirjanik fantaasia ja mängu piiril” – Alexander Genise (USA)
loomingu õhtu TÜ raamatukogu konverentsisaalis**

Põnev vestlus maailmakodaniku ja ränduri Alexander Genisega, kelle looming asub mängu ja reaalsuse, eksootika ja olme, luule ja filosoofia piiril. Õhtut juhib Jelena Skulskaja. Õhtu algab Genise loenguga „Klaaspärlimäng: teekond itta”. Loeng ja vestlus on vene keeles, sünkroontõlkega eesti keelde.

18.00

**Leedu kirjaniku Birutė Jonuškaitė autoriõhtu
Tartu Linnaraamatukogu saalis**

Kohtumisel tuleb juttu nii autori romaanist „Maranta” (e.k. 2021) kui ka kirjaniku loomingust üldisemalt ning tööst Leedu Kirjanike Liidu esinaisena. Vestlust juhivad Tiina Sandrak ja Tiina Kattel. Vestlus on leedu keeles, järeltõlkega eesti keelde.

18.30

Patrooni õhtu Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong

Joosep Susi kokkuvõtte kirjanike tenniseturniirist, sporditeemalised tekstid turniiril osalenud kirjanikelt autorite endi esituses ning arutelu kirjanduse ja tennise puutepunktide üle.

19.00

**Etendus „Mul oli nõbu” (Vaba Lava)
Eesti Rahva Muuseumi teatrisaalis**

Lavastuse dramaturg on tänavuse festivali üks Läti külalistest Rasa Bugavičute-Pēce. Lavastaja Valters Sīlis, tõlkija Contra. Osades Rea Lest ja Henrik Kalmet. Piletid saadaval Piletilevis.

NELJAPÄEV, 12. MAI

11.00–19.00

Prima Vista raamatulaat raekoja platsil

11.00

Tartu Linnaraamatukogu lasteprogramm raamatulaadal

Ajakava:

11.00

Lasteprogrammi avab Karlova lasteaia laste tervituskontsert

11.15

Kunstituba kirjanikuga: külas on Terje Homutov

12.45

Kunstituba kirjanikuga: külas on Lembe Möttus

12.00–18.00

Konverents „„Õelda kõike ja igal viisil”.

Tartu eksperimentaalsus 1988–2010”

Tartu Ülikooli vanas anatoomikumis Toomemäel

Konverents kuulub sarja „Etüüde nüüdiskultuurist”

- **Erkki Luuk:** Jaan Lüsi salajasest pärandist
- **Anneli Leinpere:** ekspist kui meetodist tarbija pilguga
- **Kiwa:** ekspist 1988–1997
- **Taavi Hallimäe:** Jüri Ehlvesti profanatsioonist (Giorgio Agambeni pilgu läbi)
- **Sven Vabar:** Tartu pehmetest kohtadest
- **Andrus Laansalu:** 14NÜ ribaraamatutest
- **Gregor Taul:** Eha tn poistest ja tüdrukutest

Lisainfo: <https://nyydiskultuur.artun.ee>

15.00

Tänavakunstile keskenduv jalutuskäik

„Supilinna lood ja värvid” Anna Leena Neeringu juhtimisel

Kogunemine Genialistide klubi ees.

NB! Vajalik registreerimine hiljemalt 11. maiks:

<https://bit.ly/3tQbbAo>

16.00

„Partii sule ja pintsliga”: rootsi kirjanik Agneta Pleijel

Tartu Linnaraamatukogu saalis

Külalisega vestleb kirjandusteadlane Esbjörn Nyström (Rootsi). Vestluse fookuses on Agneta Pleijeli romaan „Kaksikportree. Romaan Agatha Christie’st ja Oskar Kokoschkast“ (Varrak 2021). Vestlus on rootsi keeles, sünkroontõlkega eesti keelde.

16.00

Nadežda Valgu uue luuleraamatu „Мой круг земной“ esitus. Tü raamatukogu muusikaosakonnas

16.30

Ühistants Prima Vista raamatulaadal: muusikapalad „Vihurimäe“ (Kate Bush) ja „Teadagi“ (Singer Vinger)

Emily Brontë samanimelisest romaanist tõuke saanud Kate Bushi laul „Wuthering Heights“ ehk „Vihurimäe“ ja laulule seatud tantsusammud on kogunud populaarsust kogu maailmas. Ühistantsimisi toimub alates aastast 2013, Prima Vistal esmakordselt 2021. aastal. Raamatukogude aasta raames loodi koreograafia Singer Vingeri loole „Teadagi“. Seda tantsitakse rahvusvahelisel tantsupäeval 29. aprillil Eestimaa raamatukogudes ning tants tuleb kordamisele Prima Vistal. Kõik, kes armastavad tantsu ja liikumist, on oodatud kaasa tantsima või kaasa elama!

17.00

Prima Vista heategevusprojekti tänusündmus raamatulaadal

Tänavune heategevusprojekt on suunatud Emajõe kooli lastele. Koostöös Tartu Lastekunstikooli õpetajatega korraldatakse nägemispuudega lastele töötube ning kogutakse kirjastustelt annetustena raamatuid. Tänusündmusel antakse kogutud raamatud koolile üle ning tänatakse osalenud kirjastusi.

18.00

„Mänglev tõsidus“ – kohtumine norra kirjaniku Nina Lykkega Tartu Linnaraamatukogu saalis

Külalisega vestleb tõlkija Sigrid Tooming. Vestlus on norra keeles, sünkroontõlkega eesti keelde. Kohapeal saab soodsalt osta autori romaani „Surmahaigus“.

18.00

Noorte autorite õhtu „Särtsuga kirjandus“ Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong

Oma loomingut esitavad Manfred Dubov, Anna Kaare, Susanna Mett, Maryliis Teinfeldt ja Mikk Tšaškin.

18.00

Venekeelsete autorite kirjandusõhtu „Mängiv inimene – mõtlev inimene” TÕ raamatukogu Tõstamaa ruumis

Õhtut juhivad Marina Raudar ja Julia Barsukova.

19.00

Etendus „Mul oli nõbu” (Vaba Lava) Eesti Rahva Muuseumi teatrisaalis

Lavastuse dramaturg on tänavuse festivali üks Läti külalistest Rasa Bugavičute-Pēce. Lavastaja Valters Sīlis, tõlkija Contra. Osades Rea Lest ja Henrik Kalmet. Piletid saadaval Piletilevis.

20.00

Kontsert „Kirjanikud muusikas” Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubis Salong: Māris Švernsi trio „Baložu pilni pagalmi” (Läti), Aapo Ilves ja ansambel Avangorod

Kontsert toob teie kevadesse sel korral kaks huvitavat ansamblit ja armastatud sooloesineja. Kõik esinejad on kirjandusega rohkem seotud kui need, kes on sellega vähem seotud. Legendaarne „Baložu pilni pagalmi” esitab suures osas läti luuletaja Madara Gruntmane tekstidele loodud laule. „Avangorod” (Janar Sarapu, Rauno Alliksaar, Kristiin Hanimägi) on elektri-fitseeritud trio, mis pakub kõlasid ja rütme, viimistletuid ja vabu. Kitarr ja lauluga on laval Aapo Ilves. Atmosfäär kultuuriklubis Salong on festivali õhtule iseloomulikult joviaalne, kallistav ja aromaadne, muusika mõõdukalt vali ja joogid jahedad.

REEDE, 13. MAI

10.00

„Elav raamatukogu” gümnasistidele Tartu Linnaraamatukogu Tammelinna, Annelinna ja Ilmatsalu harukogus

„Elavateks raamatuteks” kehastuvad erinevate elualade esindajad, näiteks arst, näitleja, arhitekt, muusik. „Raamatud” räägivad oma elukutsest või huvialast ja vastavad noorte küsimustele. Nendega suhtlemine võib noortele olla abiks nii karjääri valikul kui ka tulevikuplaanide tegemisel.

12.00

Etendus „Raamat tantsib: tantsust lastekirjanduses” Tartu Linnaraamatukogu saalis

Kirjandust ja tantsu tutvustav ja sünteesiv publikut kaasav lavastus lastele, kus tuuakse läbi

tantsu publiku ette Eesti laste- ja noortekirjandus. Lavastuses põimuvad, põrkuvad ja sulanduvad omavahel liikumine ja tekst.

Lavastaja: Heili Lindepuu, korraldaja: Ilieh teater

14.00

Igor Rosenfeldi loeng „Lotmani autogrammi poeetika“ TÜ raamatukogu Tõstamaa ruumis

Moderator TÜ vene kirjanduse lektor Roman Voitehhovitš.

14.00

Ekskursioon Paavo Matsini „Lenini valsi“ radadel, kogunemine raudteejaama juures

Tutvume Tartu linnakirjaniku juhtimisel tema teose „Lenini valss“ tegevuspaikadega, kuulame katkendeid raamatust ja lõbusaid mälestusi raamatu saamisloost ning autori muudest seiklustest Tartu linnas. Kultuuriloolis-humoorika jalutuskäigu marsruut on järgmine: Vaksal - Lenini venna Dmitri muuseum Burdenko tänaval (Veski tn) - kasakasside välilaager (Hurda park) - Tartu Kirjanduse Maja ja psühhedeelne raamatupood Düstopia (Utopia) - ülikooli saun (Ülikooli raamatukogu) - õllebaar Barclay (õllebaar De Tolly) - Sõnnikumäe mantškini kassirügement (Kaitseväge Akadeemia esine plats) - imaginaarne trammisõit (jalgsi) Karlovasse Kuu ja Nõva tn ristmikule ja sealse dändi-küber-krimps-kasside kuninga palee vaatlemine - lõpetame jalutuskäigu Karlova sadamas, kus saab ka end kosutada igakülgset krimps-dändikasside baaris nimega „Baar“. Ajaliselt tuleks osavõtjal arvestada vähemalt umb. 3 tunniga.

15.30

Ekskursioon „Tartu Ülikooli professor Juri Lotman“ kuraator Nataliia Gradoboeva juhtimisel J. Lotmani juubelinäitusel TÜ raamatukogu

Kogunemine 2. korruse näitusesaalis.

16.00

„Ping-pong Homerosega“ – Homerose tõlgete ettelugemine TÜ klassikalise filoloogia osakonna eestvedamisel endises Eesti Ajalooarhiivi majas Liivi 4 (ruum 104)

20. sajandi alguses asus terve hulk Eesti kirjandusinimesi tõlkima Homerose „Iliast“, kannustajaks põiming huvist, lõbust, missiooni-tundest, avaldamissoovist ja honorarilootusest kuni sundmõtete-ni. Paneme need arhiividest üles otsitud tõlked kõlama ja vaata-me, kuidas põrgatavad Homerose värsse Jaan Jõgever, Villem Grünthal-Ridala, Jaan Lõo, Anna Öpik ja August Annist.

17.00

Carl Neville ja Tariq Goddard (Ühendkuningriik) – kogumiku *The Repeater Book of Heroism* tutvustus kultuuriklubis Salong

Kirjastuse Repeater Books välja antud raamatu on koostanud Alex Niven ja Tariq Goddard, teos kätkeb mitmete autorite esseid oma kangelaskujudest. Isiklikke kangelasi on leitud nii jalgpallist, filosoofiast kui ka oma suguvõsast. Kogumiku tekkeloost ja sellest, milliseid kangelasi vajab 21. sajand, kõnelevad Tariq Goddard ja üks kaasautoreist Carl Neville, vestlust juhib Berk Vaher. Vestlus on inglise keeles.

18.00

Läti kirjaniku Rasa Bugavičute-Pēce autoriõhtu Tartu Ülikooli raamatukogu muusikaosakonnas

Kohtumisel tuleb juttu kirjaniku loomingust üldisemalt, tööst dramaturgina ning romaanist „Poiss, kes nägi pimeduses“ (e.k. 2021), mis sobib lugemiseks nii noortele kui ka täiskasvanutele. Vestlust juhib Contra. Musitseerib Eerik Kokk. Üritus on läti keeles, järeltõlkega eesti keelde.

19.00

Kirjandusõhtu sarjast „Õhtud eesti ulmega“ Tartu Kirjanduse Majas

Mann Loperi romaani „Inglite linn“ esitlus, autoriga vestleb Mairi Laurik.

19.00

TarSlämmi finaali Vildes ja Vines

TarSlämmi finaalist on vahepeal saanud haruldus. Seetõttu on tänavu finaliste lausa kolme aasta peale kokku: 2020, 2021 ja 2022. Nüüd on aeg prõmmutada! Tulge ja saage osa – õhtu meeleolu krutivad üles Toomas Leppik ja Sirel Heinloo. Külalis-esinejaks on iiri luuletaja ja kunstnik Jill Kenny, kes osales eelmisel aastal kolme hurmava luuletusega filmis „Tundekasvatus“.

Finalistid: **Rahel Ariel Kaur, Liisbet Teemaa, Jürgen Dengo, Kaisa Linn, Elo Saal, Kristel Zimmer, Tommi Turunen, Maris Pedaja, murca.**

LAUPÄEV, 14. MAI

13.00

Koolinoorte infootsingumängu „Otsi kohta, kust sa saad“ parimate auhindamine Fahrenheit 451° raamatutoas

14.00

Karlova tänavakunstile ja ajaloole pühendatud jalutuskäik Talvi Põldma juhtimisel

Võimalus tutvuda kohaliku tänavakunsti olemuse ja tekkepõhjustega. Kogunemine Aparaaditehase hoovis.

NB! Vajalik registreerimine hiljemalt 13. maiks:

<https://bit.ly/3tQbbAo>

15.00

Kõige imelikuma luuletuse võistluse parimate autasustamine TÕ raamatukogu fuajees

Kooliõpilastele ja õpetajatele mõeldud võistlus, loe lisa lk 44

16.00

Avalik kohtumine lüürilise minaga TÕ raamatukogu ees

Prima Vista viimasel päeval avaneb kõigil harukordne võimalus kohtuda maailma kultuuri- ja mõtteloo tõelise vaimuhiiglasega, kelle olulisust ka meie keele, kultuuri ja rahvusteadvuse kujunemisel ja põlistamisel ei ole võimalik alahinnata. Avalik kohtumine lüürilise minaga on etenduslik ühismõtisklus, mis käsitleb luule olemasolemise viise kultuuris, meid ümbritsevas tegelikkuses ja ennekõike iga inimese südames. Kas pole nii, et luule loob meid samavõrd kui meie luulet? Kohtumisele lüürilise minaga võta kindlasti kaasa üks endale südamelähedane luuleraamat!

Idee autorid: Joosep Susi ja Jaak Tomberg

Lavastaja: Elise Metsanurk

„Avalik kohtumine lüürilise minaga“ on Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 raames toimuva Prima Vista kirjandusfestivali „Paremad ja halvemad tulevikud“ eelüritus.

19.00

Luulepidu lüürilise minaga Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong suveaias ja ruumides

Prima Vista lõpupidu on sõnaline ja muusikaline pillerkaar, kus kombatakse luule ja inimese piire. Mängulisel poeesiapeol astuvad üles Nyk de Vries (Holland), Adelaide Ivánova (Brasiilia), Nikola Madžirov (Makedoonia), Krišjānis Zeļģis & Artūrs Punte (Läti), Katrin Väli, Liisa Mudist ja Triin Soomets. Pidud jätkub DJ-dega.

„Luulepidu lüürilise minaga“ on Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 raames toimuva Prima Vista kirjandusfestivali „Paremad ja halvemad tulevikud“ eelüritus.

Jurga Vilē

(Leedu)

Rändur, unistaja, filmide tõlkija, mõtete-kuduja Jurga Vilē (s 1977) võib oma elu jagada kaheks – enne ja pärast esimese raamatu ilmumist. Ta on lõpetanud Vilniuse Ülikoolis prantsuse filoloogia eriala, studeerinud Pariisis visuaalkunste, filmide arhiveerimist ja restaureerimist. Jurga on aastaid töötanud teatri- ja filmifestivalide koordinaatorina ning kirjutanud kultuuri-väljaannetele. Tema elu pöördus pea peale 2017. aastal, kui ilmus ta debüütteos „Siberi haiku“ (eesti keeles 2022), kus ta oli laste jaoks paberile pannud oma isa ja vanaema fragmentaarsetest mälestustest välja kasvanud küüditamisloo.

2018. aastal ilmus Jurga sulest tema teine raamat „Õrnuse vabrikuke“ („Švelnumo fabrikėlis“, kunstnik Lina Zigmantė), 2021. aastal vahvate piltidega „Kameeleoni unenäod“ („Chameleono sapnai“, kunstnik Lina Sasnauskaitė) ja „Pulpas ja tema roheline jalg“ („Pulpas ir jo žalia koja“, kunstnik Akvilė Magicdust). Kõige värskem uudis on käesoleva aasta märtsikuus ilmavalgust näinud kinematograafiline näidend noortele ja täiskasvanutele „Kuu pealt kukkunud. Unenägu Oscar Miloszist ja teistest lindudest“ („Nukritę iš Mėnulio. Sapnas apie Oskarą Milašių ir kitus paukščius“).

Jurga Vilē ning illustraatori ja koomiksi autori Lina Itagaki kohtumine ning töötuba toimub 9. mail kell 14.00 Tartu Ülikooli raamatukogu Tõstamaa seminariruumis. Juttu tuleb nende ühistööna sündinud graafilisest romaanist „Siberi haiku“ (eesti k 2022). Samuti saab osaleda töötoas *Letters in Match Boxes*. Vestlust juhib Tiina Kattel. Vestlus on leedu keeles, järeltõlkega eesti keelde. Töötuba toimub inglise keeles, vajadusel järeltõlkega eesti keelde.

Foto: Lina Itagaki

Lina Itagaki

(Leedu)

Lina Itagaki (s 1979) on õppinud Tokyo ülikoolis jaapani keelt ja lõpetanud 2003. aastal rahvusvahelise majanduse bakalaureuseõppe. Hiljem innustus ta joonistamisest ja lõpetas 2010. aastal Vilniuse kunstiakadeemias graafika eriala. Praegu on Lina vabakutseline illustraator ja koomiksite looja.

Ka tema, nagu Jurga Vilēgi debüütraamatuks oli graafiline romaan „Siberi haiku“ (2017, eesti keeles 2022).

2019. aastal ilmus teine Lina illustreeritud Leedu ajaloost rääkiv lasteraamat „Vilniuse palee ja selle peremehed“ („Vilniaus rūmai ir jų šeimininkai“), mis valiti samal aastal Leedu kõige ilusamaks lasteraamatuks ning millele omistati 2020. aastal Bologna lasteraamatumessil illustraatorite näituse diplom. Ta osaleb mitmesugustes rahvusvahelistes projektides, konkurssidel ja näitustel. 2020. aastal joonistas ta koostöös Albaania kommunistlike kuritegude uurimise instituudiga koomiksi kuulsast Albaania teadlasest Sabiha Kasimatist, kes diktaator Enver Hoxha käsul hukati. 2021. ilmus veel neli Lina illustreeritud raamatut. Üks neist – koomiks „Grybase kuld“ („Grybo auksas“) on kuues tõelistel ajaloolistel sündmustel tuginev raamatuprojekt, millega tal töötada on tulnud. Koomiks räägib kuulsast Leedu skulptorist Vincas Grybasest, kelle sakslased Teise maailmasõja alguses tapsid.

Praegu illustreerb Lina veel üht ajalooainelist raamatut ja ootab kannatamatult, mil saab lõpuks hakata joonistama pilte lustakatele raamatutele, kus poleks sõda ning kus peategelased elaksid kaua ja õnnelikult.

Lina Itagaki ning kirjaniku Jurga Vilē kohtumine ja töötuba toimub 9. mail kell 14.00 Tartu Ülikooli raamatukogu Tõstamaa seminariruumis. Juttu tuleb nende ühistööna sündinud graafilisest romaanist „Siberi haiku“ (eesti k 2022). Samuti saab osaleda töötoas *Letters in Match Boxes*. Vestlust juhib Tiina Kattel. Vestlus on leedu keeles, järeltõlkega eesti keelde. Töötuba toimub inglise keeles, vajadusel järeltõlkega eesti keelde.

Foto: Lina Itagaki

Timur Vermes

(Saksamaa)

Timur Vermes on saksa kirjanduse viimase kümnendi suurimaid üllatajaid, sest tema debüütromaanist „Ta on tagasi“ („Er ist wieder da“, 2012) sai tõeline bestseller, mis püsis viis kuud edetabelite tipus. Täna on romaan tõlgitud rohkem kui 40 keelde, sh eesti keelde (Kunst, 2013, tlk Piret Pääsuke) ning romaani põhjal valmis režissöör David Wnendt'i käe all 2015. aastal menukas mängufilm.

Satiirilises romaanis „Ta on tagasi“ ärkab Hitler ellu tänapäeva Berliini tühermaal. On aasta 2011 ja Hitler ei jõua ära imestada, mis ümberringi toimub: kõikjal on palju türklasi, riiki juhib keegi naine ning edumeelne televärk raiskab oma ressursi tobade koka- ja jutusaadete peale. Kõik, kes Hitleriga kohtuvad, peavad teda geniaalseks koomikuks ning õige pea avastabki ellu ärrganud Hitleri televisioon – ta saab isikliku komöödiasaate ja hakkab koguma poolehoidjaid. Seejuures ei tee ta midagi muud, kui räägib seda, mida päriselt mõtleb. Autor parodeerib teravalt tänapäeva kergesti manipuleeritavat massimeediat ja parteipoliitikat. Kui alguses saab lugeja naerda Hitleri üle, siis hiljem juba koos Hitleriga nüüdisaja maailma kitsaskohtade üle. Küsimus, kas nii tohib, kas autor ei testi mitte mängu piire, on kerge tekkima.

Hitleri parodeerimine sai alguse eelmise sajandi 20ndate Saksamaa ööklubidest, 1940. aastal linastus Charlie Chaplini film „Suur diktaator“ ja tänapäeva meelelahutustööstus on pakkunud rohkelt pilasketse Hitlerist klouni, äpu või hulluna. Vermese Hitler seevastu pole mitte ainult oma paranoiade ja kinnismõtete küüsis, vaid on ka õpimuline, tehnikast vaimustuv, järjekindel ja sõnaosav. Võib küsida, kas see pole mitte Hitlerit liialt humaniseeriv lähenemine? Või tahab autor hoopis lugeja unest üles raputada, andes

mõista, et suurte katastroofide põhjustajad ei pruugi olla klounid ja hullumeelsed?

Timur Vermes sündis 1967. aastal Nürnbergis sakslannast ema ja ungari-lasest isa perre. Ta õppis ülikoolis ajalugu ja politoloogiat, tegi enne esikromaanil ilmumist ajakirjanikuna kaastööd ajalehtedele ja pakkus variatori teenust. Täna on tema sulest ilmunud veel groteskne pagulaskriisi käsitlev romaan „Die Hungrigen und die Satten“ („Näljased ja täissöödud“, 2018) ning vormiga eksperimenteeriv põnevik „U“ („Metroo“, 2021).

Küsisime Timur Vermeselt, kust jooksevad mängu piirid, ning ta vastas nõnda:

„Iga mäng lõpeb reaalsusega lõikudes. Otsustava tähtsusega on seetõttu iga mängija võimalus katkestada. See, kes katkestab, ei mängi enam (kaasa). Kui ühe mängija jaoks pole katkestamine võimalik, siis lõpeb mäng ka kogu seltskonnale.“

Festivali kavas:

Kohtumisõhtu Timur Vermesega kannab pealkirja „Kasulikud kaasmängijad“ ning toimub 9. mail kell 17.30 Tartu Linna- raamatukogu saalis, kus temaga vestleb ajaloolane Olaf Mertelsmann. Vestluse keskmes Vermese bestselleriks saanud satiiriline romaan „Ta on tagasi“ Hitleri taas ellu ärkamisest tänapäeva Berliinis (ek. 2013, tlk Piret Pääsuke). Vestlus toimub saksa keeles, sünkroontõlge eesti keelde.

Foto: Christopher Civitillo

Juha Hurme (Soome)

Juha Hurme (s 1959) on üks väljapaistvamaid ja auhinnatumaid Soome kirjanikke ja teatriinimesi, kelle teravad sõnavõttud ja suurepärase esinemisoskus on teinud temast ka ühe enim jälgitud Soome kultuuritegelase. Hurme on kirjutanud kuus romaani, käsikirjutanud ja lavastanud kümneid näidendeid ning asutanud ja juhtinud erinevaid teatrisutusi. Tema loomingus ühendub autobiograafia sageli laialdaste teadmistega kultuurist ja ajaloost. Eriti südamelehedased on talle Soome kirjandusklassikud, kelle loomingut ta on korduvalt tõlgendanud või sellele viidanud. Mullu „tõlkis“ Hurme Soome esimese romaani, Aleksis Kivi (1834–1872) „Seitse venda“ tänapäeva soome keelde.

2017. aastal pälvis Hurme Soome kõige prestiižsema kirjandusauhinna Finlandia teosega „Neem“ (tlk Tiit Kokla, Varrak, 2021). „Neem“ jutustab Soome kultuuriajaloost, alates Suurest Paugust kuni 1809. aastani, mil Soomest sai Vene impeeriumi osa. Ühtlasi on see terve meie planeedi kultuuriloo sünni ja arengusse süüv teos, mida on raske paigutada ühte žanrisse. Tegemist on justkui pika esseega, milles ühenduvad kõige säravamal viisil Hurme kui tänapäevase renessansiinimese analüüsivõime, intellektuaalsus ja virtuoosne sõnakasutus.

„Neem“ on Soomele pühendatud raamat – ja ühtlasi Soome müüdi lammutamismanifest. See võtab juppideks kõik paatosliku ja püha, mis puudutab ühe rahva omapära, originaalsust ja tõekspidamisi. Sõnade taustal kõlab autori heatahtlik ja puhastav naer. Hurme teksti hurma annab tabavalt edasi Tiit Kokla tõlge eesti keelde, mis oli Eesti Kultuurkapitali aastapreemia nominent 2021. aasta ilukirjandusliku tõlke kategoorias.

Prima Vista tänavune teema on „Mängu piirid“. Kust jooksevad mängu piirid?

Juha Hurme: „Olen nii kirjanik kui lavastaja. Teatrikunsti tüvisõna „draama“ tähendas

alguses mängu, mis on mõeldud nii selles osalejatele kui ka pealtvaatajatele.

Sel moel kujuneb dünaamiline piiritõmbamine, kus iga esitus tähendab kõiki osapooli austavat arutelu selle üle, kuhu piirid seekord asetuvad.

Seda põhimõtet võib laiendada igasugusele kunstilisele ja isegi ühiskondlikule tegevusele. Meie inimesena oleme müüdiloomeks võimelised loomad, oleme sündinud piire liigutama ja oma haaret laiendama. Kui meil see mängu- ja vestlusvõime kaob, tungib asemele eelarvamus, propaganda ja viha, isegi verevalamine ja sõda.”

Juha Hurme esineb 10. mail kell 18.00 Tartu Kirjanduse Majas. Kirjanikuga ajab juttu Heidi Iivari. Vestlus toimub eesti ja soome keeles. Toetab Soome Instituut.

Foto: Stefan Bremner

Shandana Minhas (Pakistan)

Shandana Minhas (s 1975) on Pakistani kirjanik, kelle sulest on ilmunud kolm romaani – „Tunnel Vision” (2007), „Daddy’s Boy” (2016) ning lastele mõeldud „Survival Tips for Lunatics” (2014), mis pealkirja all „Kaks poissi, üks karu ja pöörane seiklus” ilmus Hanneleele Kaldmaa tõlkes 2021. aastal ka eesti-keelsena ning on ühtlasi esimene siin välja antud Pakistani lasteraamat. Lisaks on tegu esimese lasteraamatuga, mis on võitnud Lõuna-Aasias proosaauhinna, seda Karachi kirjandusfestivali kirjanduspreemia näol. Olles küll esmajoonelise romaani-kirjanik, kirjutab Minhas ka lühiproosat, luulet, esseistikat ja dokumentaalfilmide stsenaariume.

Raamatu „Kaks poissi, üks karu ja pöörane seiklus” tegevustik on ühelt poolt tugevalt kinni kaasaegses Pakistani ühiskonnas ja teiselt poolt fantaasiamaailmas.

12-aastase Changezi ja tema noorema venna Timmy pöörane seiklus algab sel päeval, kui vanemad otsustavad lastega rahvusparki matkama minna. Hingoli rahvusparkis asub Lõuna-Aasia kõige suurem mudavulkaan ja just seda nad vaatama lähevadki.

Ent oh seda üllatust! – järgmisel hommikul ärkavad vennad üles ja ei ole telkimisplatsil enam ei poiste vanemaid ega ühtki teist täiskasvanut. Maa väriseb ja mudavulkaan mulksub ja poistel tuleb ellujäämise nimel pikk teekond ette võtta.

Päris üksi vennad oma teekonda ette ei võta – neile tulevad appi üks väike linnuke ja üks suur karu. Seiklused viivad vennad nii dinosauruste, lohede kui ka Ameerika sõdurite juurde. Tõsielu kohtub lennuka fantaasiaga, nii et raamatus tulevad ette niihästi luuletavad kitsed kui ka Pakistani

laste igapäevaelu ehk näiteks koolikatusel valvavad snaiapid. Lisaks hoogsale ja vaimukale seiklusloole kõneleb see raamat ka kahe venna sõprusest ja kokkuvõtmisest läbi mis tahes raskuste.

Shandana Minhas kohtub lugejatega kolmapäeval, 11. mail kell 10.30 Tartu Linnaraamatukogu saalis. Temaga vestleb Kätlin Kaldmaa, vestlust tõlgib eesti keelde Hanneleele Kaldmaa.

Alexander Genis

(s 1953) on tõeline kosmopoliit: ta on juudi päritolu, Venemaal sündinud, Riias üles kasvanud ja Läti Riikliku Ülikooli filoloogiateaduskonna lõpetanud ning 1977. aastal Ameerika Ühendriikidesse emigreerunud (kus ta tänaseni elabki) literaat. Ka tema kultuuriline tegevus katab üsna laia spektri, nii on tegemist kirjaniku, esseisti, kirjanduskriitiku, kulturoloogi kui ka raadiosaatejuhiga ühes isikus. USAs alustas ta oma karjääri New Yorgis, kus kohtus teiste hulgas Nobeli kirjanduspreemia laureaadi Jossif Brodskiga ning kirjaniku Sergei Dovlatoviga. Nüüdne ameeriklane Genis elab New Jerseys, kuigi tema puhul oleks õigem öelda, et ta elab raamatutes. Tema enesemääratluse võtab kõige paremini kokku nägemus, et kosmopoliit pole mitte maailmakodanik, vaid Paabeli torni allüürnik ja Aleksandria raamatukogu lugeja.

USAs juhib Genis Vabadusraadio iganädalast saadet „Ameerika tund“ („Американский час“), mis on pühendatud Ameerika kultuuri tutvustamisele venekeelsele kuulajale. Ta on töötanud ajalehes Uus Ameeriklane („Новый американец“), mida andis välja tema sõber Sergei Dovlatov. Tal on ka oma kolumn „Lugemise tunnid“ („Уроки чтения“) ajalehes Novaja Gazeta. Serbia kirjanik Milorad Pavić on öelnud: „Genis paigutas end niimoodi, et näeb Venemaad Ameerikast ja Ameerikat Venemaalt – läbi Hiina“.

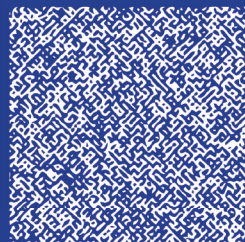
Ka Eesti lugejale ei tohiks Genise nimi enam kaugelt võõras olla, on ju tema vaimukad ja hoogsad esseed maailmakirjandusest „Lugemistunnid: raamatusõbra kamasuutra“ (LR, 2016) ning „Dovlatov ja tema ümbrus: filoloogiline romaan“ (LR, 2013) Toomas Kalli vahendusel mitte üksnes eestikeelsena ära trükitud, vaid lugejatele päris lähedale jõudnud. Ka on

Alexander Genis Eestis juba mitmeid kordi käinud, kusjuures intervjuus Toomas Kallile (Sirp, 20.10.2017) on ta tunnistanud, et esimest korda tuli ta siia pöidlakööüdiga kõigest 7. klassi lapsena. Genis on ka osalenud ühel Prima Vista festivalil (2018), kuid kahjuks õnnetusjuhtumi tõttu ainult interneti vahendusel. Nüüd on publikul võimalik tervitada seda säravat intellektuaali meie ülikoolilinnas.

Alexander Genis osaleb 9. mail meie venekeelse programmi Lotmani päeva üritustel ja kohtub publikuga oma autoriõhtul TÜ raamatukogu konverentsisaalis 11. mail kell 17.00.

Foto: Jaan Tootsen

Birutė Jonuškaitė (Leedu)

Birutė Jonuškaitė (s 1959) on Poolas leedulaste etnilises piirkonnas sündinud leedu kirjanik, esseist ja publitsist. Lõpetanud ajakirjanduse eriala Vilniuse ülikoolis, jäi ta päriks Vilniusesse elama ning on öelnud, et ei taha Vilniust vahetada ühegi linna vastu kogu maailmas, ehkki tal on olnud võimalusi paljudes paikades olla ja pikemat aega koguni välismaal elada.

Ta on avaldanud kuus romaani, mitu jutuvalimikku, kolm esseekogu ja kaks luuleraamatut. Oma loomingut eest on teda korduvalt auhinnatud Leedu kirjanduspreemiatega ja kahel korral on ta pälvinud Leedu Kultuuriministeeriumi preemia kultuuriteemalise publitsistika eest. Poola Vabariigi presidendi otsusel auhinnati teda Kuldristiga eriliste teenete eest Poola-Leedu kultuurisidemete arendamisel (2016). Samal aastal sai Jonuškaitė Leedu Vabariigi valitsuse kultuuri- ja kunstipreemia. Tema loomingut on tõlgitud paljudesse keeltesse.

Esimene eesti keelde tõlgitud Birutė raamat (tõlkija Tiia Sandrak) – romaan „Maranta“ valiti Leedu Aasta Raamatu konkursil viie 2015. aasta parima täiskasvanutele mõeldud raamatu hulka. Autor pälvis nimetatud romaani ja selle teise osa „Maestro“ eest Balti Assamblee kirjanduspreemia 2020. aastal.

Kriitikute arvates saab „Marantat“ lugeda kui ühe suguvõsa lugu, mida Sejny kandi koloriidi, traditsioonide ning mentaliteedi taustal esitatakse kolme naise – vanaema, ema ja lapselapse – erineva elu ja maailma, usu ning väärtushinnangute kaudu. Samuti võib romaani lahti harutada kui põnevalt põimitud värvikat detektiivilugu, mis lõpeb ootamatult, sest jääb ju segaseks, kas oli laip või ei olnud.

2018. aastast on Birutė Jonuškaitė Leedu Kirjanike Liidu esinaine.

Leedu kirjaniku Birutė Jonuškaitė autoriõhtu toimub 11. mail kell 18.00 Tartu Linnaraamatukogu saalis. Kohtumisel tuleb juttu nii autori romaanist „Maranta“ (e.k. 2021) kui ka kirjaniku loomingust üldisemalt ning tööst Leedu Kirjanike Liidu esinaisena. Vestlust juhivad Tiia Sandrak ja Tiina Kattel. Üritus on leedu keeles, järeltõlkega eesti keelde.

Foto: Butautas Barauskas

Rasa Bugavičute-Pēce (Läti)

Rasa Bugavičute-Pēce (s 1988) on Läti dramaturg ja kirjanik, kelle originaalnäidendeid, dramatiseeringuid ning libretosid lavastatakse nii Läti suuremates ja väiksemates teatrites kui ka väljaspool Lätit. Näiteks Eestis, aga ka Leedus, Venemaal ja Iisraelis. Bugavičute-Pēce kirjutab ka filmi-, teleseriaalide, raadiolavastuste ning kontsertide stsenaariume.

Eesti keeles on temalt ilmunud raamat „Poiss, kes nägi pimeduses“ (tõlkinud Contra) (Eesti Lastekirjanduse Keskus soovitab). Samuti saab tema loominguga tutvuda Vaba Lava lavastuse „Mul oli nõbu“ kaudu.

Raamatu „Poiss, kes nägi pimeduses“ pani Rasa Bugavičute-Pēce ka näidendivormi. Raamatu esitlus toimus Läti rahvusteatri fuajees vahetult enne samanimelise lavastuse esietendust. Loo aluseks on autori abikaasa isiklik kogemus. Kirjaniku sõnutsi pole aga tegemist dokumentaalse looga. Nii raamatus kui ka lavastuses segunevad tema abikaasa ja ta enda lapsepõlv ning autori kogemus emana. Siiski on näidendis osi, mida raamatus ei kohta.

Alates 2015. aastast töötab Rasa Bugavičute-Pēce Liepāja teatri koosseisulise dramaturgina.

Ja nagu ta ise iseenda kohta ütleb – ta on naine, ema, tütar, lapselaps ja sõber.

Rasa Bugavičute-Pēce koduleht
<http://www.rasaraksta.lv/romaani>
„Surmahaigus“.

Läti kirjaniku Rasa Bugavičute-Pēce autoriõhtu toimub Tartu Ülikooli raamatukogu muusikaosakonnas 13. mail kell 18.00. Lavastust „Mul oli nõbu“ saab vaadata 11. mail ja 12. mail kell 19.00 Eesti Rahva Muuseumi teatrisaalis.

Foto: Karliņa Vitoliņa

Agneta Pleijel (Rootsi)

1940. aastal Stockholmis sündinud Agneta Pleijel on üks silmapaistvamatest praegu elavatest rootsi kirjanikest. Ta on kirjutanud romaane, näidendeid, lüürikat, kirjanduskriitikat ja olnud tegev kultuuriajakirjanikuna. Pleijel debüteeris näitekirjanikuna 1970. aastal, tema esimene luulekogu ilmus 1981, oma esimese romaani „Tuulepiilurid“ („Vindspejare“), mis tõi kaasa suure läbi-murde kirjanikuna, avaldas ta 1987. aastal. Pleijeli viimane romaan „Kaksikportree“ („Dubbelporätt“, 2020) ilmus Anu Saluääre tõlkes eesti keeles 2021. Romaan põhineb tõsielulisel sündmusel: maailmakuulus kunstnik Oskar Kokoschka maalis 1969. aastal portree veel kuulsamast detektiivromaanide autorist Agatha Christie’st. Dialoog ja kuue maaliseansi kirjeldused on Pleijeli väljamõeldis, kuigi paljud mälupeegeldid, mis vestluse käigus esile kerkivad, on ajalooliselt aset leidnud. Seansside käigus sünnivad Kokoschka ja Christie vahel esmalt läbi raskuste, hiljem üha ladusamalt, vestlused, mis käsitlevad enamasti elu ja kunsti vahelisi seoseid.

Pleijeli loomingus ei ole tegelike, ajalooliste sündmuste käsitlemine fiktsiooni vormis kuigi ebatavaline nähtus. See kordub erinevates teostes, näiteks näidendis „Kollontai“ („Kollontaj“, 1979) ning romaanis „Fungi“ („Fungi“, 1993).

Pleijeli enda perekonnalooga on seotud tema esimene romaan „Tuulepiilurid“ ning 21. sajandi esimesel kümnendil ilmunud romaanitriloogia, milles autor kirjeldab inimsaatusi alates 18. sajandist läbi oma suguvõsa. Pleijeli enda elu käsitleb kaheosaline autobiograafia „Ennustus“ („Spådomen“, 2015, e.k. 2019) ja „Mehe lõhn“ („Doften av en man“, 2018).

Armastus, allasurutud naiselikkus ja mehelikkuse avastamine on olulised motiivid terves Pleijeli loomingus, näiteks jutustuses „Siirius“ („Hundstjärnan“, 1989) noore tüdruku perspektiivist ja moodsaks klassikaks liigituvas teoses

„Talv Stockholmis“ („En vinter i Stockholm“, 1997, e.k. 2000) keskealise naise silme läbi. Pleijel, kes veetis osa lapsepõlvest USAs, ei ole oma loomingus kunagi piirdunud ainult Rootsi miljöoga. Romaan „Lord Nevermore“ („Lord Nevermore“, 2000) viib lugeja Austraaliasse ja kaks teist romaani, sh esikromaan „Tuulepiilurid“ Jaava saarele, kus asuvad osaliselt Pleijeli juured: Jaavalt on pärit Pleijeli emapoolne vanaema ning Jaaval sündis ka kirjaniku ema, pianist, tõlkija ja kirjanik Sonja Berg Pleijel. 1970. aastatel ajalehe Aftonbladet kultuuritoimetajana töötanud Pleijel on avaldanud ka artiklite ja esseede kogu „Kirjandus amatööridele“ („Litteratur för amatörer“, 2012). Agneta Pleijeli loomingut on pärjatud paljude prestiižsete kirjandusauhindadega, sh Rootsi Akadeemia Põhjamaade auhinna 2018. aastal.

Kui küsisime Pleijelilt, kust jooksevad mängu piirid, vastas ta järgnevalt: „Mängu piire ületatakse siis, kui vastasmängija hõikab „Ei!“ või on rahulolematu, aga kirjutamisel kui mängul ei ole piire (on piiritu).“

Agneta Pleijel kohtub lugejatega neljapäeval, 12. mail kell 16.00 Tartu Linnaraamatukogu saalis vestlusõhtul „Partii sule ja pintsliga“. Temaga vestleb Esbjörn Nyström (Rootsi). Fookuses on Agneta Pleijeli romaan „Kaksikportree. Romaan Agatha Christie’st ja Oskar Kokoschkast“ (Varrak 2021, tlk. Anu Saluäär). Rootsi keeles, sünkroontõlkega eesti keelde.

Foto: Göran Segeholm

Nina Lykke

(Norra)

Nina Lykke (s 1965 Trondheimis) kasvas üles Oslos, lõpetas Kopenhaageni graafikakolledži ja on alates 1989. aastast töötanud Oslos graafilise disainerina. Ta on teist korda abielus ja kahe täiskasvanud tütre ema.

Tema neljast teosest on romaan „Full spredning“ (2019) ilmunud eesti keeles Sigrid Toominga tõlkes aastal 2021 pealkirjaga „Surmahaigus“ Põhjamaade romaani sarjas.

Nina Lykke tõid iseloomustab huumoriga segatud satiir ja traagilised teemad. „Surmahaiguse“ minajutustaja Elin nii töötab kui elab (!) perearstikeskuse pisikeses kabinetis ja vaatab tagasi oma paarikümneaastasele abielule ja selle lagunemisele, ajades vahepeal juttu nurgas seisva plastmassist luukere Torega. Raamat võlub oma teravmeelsuse ja tabavate tähelepanekutega nii perearsti töö kui ka tänapäeva elu kohta. Läbivateks teemadeks on truudu(setu)s, abielu lagunemine, keskklassi tõeline ja näiv elu, vananemine, meditsiin, dementsus, nutielu. „Surmahaigus“ on Nina Lykke neljas romaan, mis pälvis 2019. aastal Norra kirjanduse Brage auhinna ning toodi 2021. aasta sügisel Norra rahvusteatri ka lavale.

Kui küsisime, mida tähendavad tema jaoks mängu piirid, vastas Nina Lykke: „Näen nalja ja koomikat peaaegu kõiges. Niisiis pole minu jaoks „mängul“ (mida antud juhul tõlgiksin kui nalja/naeru) ja mängulisusel piire. Minu ainus vastuväide või tõke tekib siis, kui kõik loos või raamatus või filmis on koomiline, sest sellisel juhul kaob nali ära. Põhitoon peab ikka olema tõsine ja naljast saagu omamoodi kõrvalprodukt.“

Nina Lykke kohtumine lugejatega toimub neljapäeval, 12. mail kell 18.00 Tartu Linnaraamatukogus, õhtu kannab pealkirja „Mänglev tõsidus“ („A Playful Seriousness“) Nina Lykkega vestleb tõlkija Sigrid Tooming. Vestlus on norra keeles, sünkroontõlkega eesti keelde. Kohapeal saab soodsalt osta autori romaani „Surmahaigus“.

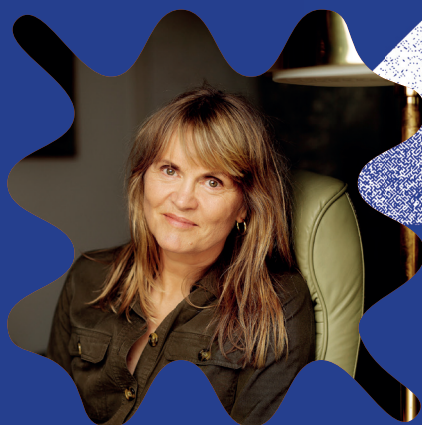

Foto: Agnete Brun

Esbjörn Nyström (Rootsi)

Esbjörn Nyström omandas doktorikraadi saksa kirjanduses Göteborgi ülikoolis 2004. aastal. Alates 2022. aastast töötab ta Luleå tehnoloogiaülikooli teadustöö nõunikuna. Varem on ta olnud saksa keele lektoriks ja teaduriks Göteborgi ja Stockholm ülikoolides. Ta on ka õpetanud rootsi keelt ja kirjandust Tartu Ülikoolis ajavahemikel 2008–2011 ja 2014–2017. Esbjörn Nyström on Prima Vista kirjandusfestivaliga seotud alates 2017. aastast. Tema peamised uurimissuunad on toimetamisteooria, draama, ooperilibreto ja filmistsenaarium 20. sajandil saksa, hollandi ja skandinaavia keeltes.

Švernsi trio „Baložu pilni pagalmi” (Lāti)

„Baložu pilni pagalmi” on olnud lāti indie-muusikas tuntud 1994. aastast ning neid peetakse üldiselt kohaliku undergroundi kultusbändiks. Iga nende plaadi ilmumist ootavad pühendunud fännid innuga. Bänd on pidevalt eksperimenteeriv, purustades arusaamu õigest ja valest muusikast. „Baložu pilni pagalmi” loob vahvaid, erakordse soundiga meloodiaid igapäevaelust, mis võimaldavad kuulajal kogeda varajase hommikutunni ilmutuse haruldast puhastavat mõju.
© Positivus Festival (2017)

Bänd on välja andnud 12 täispikkuses albumit lauludega; nende hulka ei kuulu laulukirjutaja Māris Švernsi viis soolo-albumit, neist viimane nägi ilmavalgust 2019. aastal ning valmis koostöös luuletaja Madara Gruntmanega.

Koosseis:

Māris Šverns

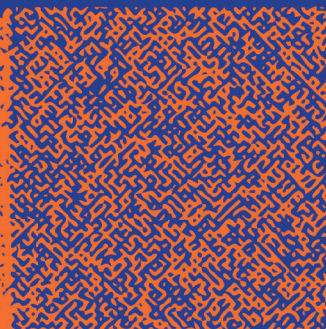
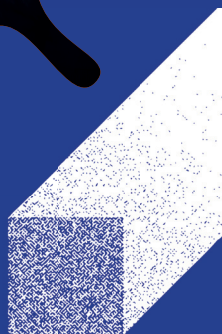
Klāvs Lauls

Uldis Cedra

„Baložu pilni pagalmi” esineb kontserdil „Kirjanikud muusikas”, mis toimub Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong suveaias (vihma korral Salongis) neljapäeval, 12. mail kell 20.00.

Foto: Aivars Ivbulis

Carl Neville (Ühendkuningriik)

Carl Neville on avaldanud Zero kirjastuses kaks lühiuurimust, üks Briti kinost 1990ndail ja teine Ameerika kinost 1970ndail; samuti Repeateri kirjastuses kaks romaani, „Resolution Way” ja „Eminent Domain”. Ta on ka Tribune’i filmikriitik. Ta kirjatööd kajastavad tema huvi sotsiaalse klassi, poliitika ja pop-kultuuri vastu.

Mis on teie jaoks mängu piirid?

Leian, et kui kõik osalevad omal tahtel ja reeglid on selged, ei peaks erilisi piire olema.

Tariq Goddard (Ühendkuningriik)

Tariq Goddard on kirjutanud kuus raamatut, mida on nomineeritud mitmetele preemiatele või nendega pärjatud (Whitbread, Wodehouse, Commonwealth, Independent Publishers Award). Ta on kirjastuse Repeater Books ning enne seda kirjastuse Zero Books asutaja. Tema uus romaan „High John The Conqueror” ilmub tänavu novembris.

Mis on teie jaoks mängu piirid?

Elus on palju mängu, kuid elu pole üks neist.

Tariq Goddard ja Carl Neville esinevad reedel, 13. mail kell 17.00 kultuuriklubis Salong, kus tutvustavad kogumikku *The Repeater Book of Heroism*. Külalistega vestleb Berk Vaher. Vestlus on inglise keeles.

Jill Kenny (Iirimaa)

Jill Kenny (BA inglise kirjanduses ja MSc multimeedia alal) on kirjanik, kes pärineb Kesk-Iirimaaalt. Oma teostes uurib ta vastastikuse sõltuvuse ja enesetunnetuse teemasid. Elulugude kirjutamine kolmandas isikus tekitab temas alati mitmeminutilise eksistentsiaalse kriisi, kuid annab samas inspiratsiooni edasi kirjutamiseks. Tema loomingut on ilmunud niisugustes väljaannetes nagu Future Perfect, sissejuhatusega president Michael D. Higginsilt; Arc, Canada National Poetry Magazine. Teda on nomineeritud mitmesugustel luulevõistlustel, näiteks Black Horse Poetry Competition, Over the Edge New Writer of the Year ning Trócaire/Poetry Ireland luulevõistlus – viimasel tuli ta ka võitjaks. 2021. aasta novembris võitis Jill osaluse Irish Writers Centre mentoriprojekti ning töötab praegu koos Markiewicz'i auhinna võitja Joanna Walshiga esimese luulekogu kokkupanemisel. Kui Jillilt küsiti, mis on tema jaoks mängu piirid, vastas ta väikese loomingulise palaga.

Palake mängust

Mäng

on

lõpp

Ma mängin tähtede ja sõnadega. See on ja ei ole mäng. Minu jaoks on mõttekas lugemine nii horisontaalselt kui ka vertikaalselt. Tahan alati mängida selle kujutisega seal all, nii et see sobiks paremini mu meeleoluga. Näiteks korjan ma read kokku omamoodi palliks, märgin ära lõpu sõnaga „lõpp“, näidates sellega, et lahendust ei olegi: on lihtsalt juhuslik elu lõppemine, elu lõppemine, mille olen veetnud mõtiskledes selle konkreetse mustriga üle. Mäng ei ole paha asi. Psühhoanalüütik D. W. Winicott uskus, et lapsed mängivad selleks, et saada üle ärevusest või mõtetest, mis võiksid ärevaks teha. Teeb see teid kurvaks? Kelle pärast? Mäng on münt, millega kraabime lotokaarti. Et mida siis

täpselt võita? Pinna tugevasti kraapimine ei too meile automaatselt võitu, mida kaardil polnudki, aga ruuduke muutub nähtavamaks ja seegi võib pakkuda mingit rahuldust. Ära visatud lotokaart on samuti mäng. Ilmub kirjutis: kõik uus, mis ilmub, on mäng. Kõik, mis kaob, on samuti mäng. See tuleb tagasi, ütled sa. Värske tindijalg ja puhas leht on mäng. Phähh, ütlete. Aga tühi leht sisaldab kõike. Mitte Michelangelo lause „kuju sisaldub marmoritükis endas“ moodi kõike, lihtsalt kõike. Kord talvisel ajal Himaalajas langes lumi mu märkmi-kule, mägi oli valge, valged olid ka taevas ja lumi ja mida rohkem ma kirjutasin, seda rohkem täitus valgega mu märkmik. Ma ei suutnudki seda kirjutada ja nii oligi hästi. Lumehelbed imuvad lehekülge nagu tint inimesse. Mõlemad muutuvad piisavalt kergeks, et mängida, kuid ei tea, kuidas. Võib-olla oleme kujuteldamatul viisil seotud kõige: tolmuüheme ja tolmu puhta kaminaga. Sõnasõnaline jutt ei ilmuta meiega midagi. Mängul on võime end tõsiselt võtta, mida pole tegelikkusel. Mäng toob esile sõnu, nagu seos, rännak, aeg; neid kõiki peab lõõma palja jalaga nii kaugele kui võimalik nagu vana lapitud jalgpalli. Ja tiukav jal aitab kõike mõista. Mäng jookseb end kaasa võttes minema, kui tal lubatakse mängida. Ega vabanda.

Mäng

on

algus

Adelaide Ivánova

Adelaide Ivánova on Brasiilia luuletaja, fotograaf ja aktivist. Ta on avaldanud kümme luulekogu, kõige viimane neist „chifre“ („sarv“) ilmus 2021. aastal. Luulekogu „o martelo“ („vasar“) eest pälvis ta aastal 2018 Rio kirjandusauhinna ning see on tõlgitud inglise, saksa, hispaania ja kreeka keelde. Ivánova tegeleb dokumentaalse fotograafiaga ning ka oma luuletustesse põimib ta aktuaalseid poliitilisi teemasid.

Mängu piiride üle mõtiskleb Ivánova nõnda:

„Täiuslikkus ühiskonnas arvestaksid kõikide mängude piirid loodusega ning eluga Maa peal, see tähendab inimloomade ja mitte-inimloomade austamist, kunsti kui elusis austamist, põlisrahvaste ja nende oskuste austamist jne. Aga praegu ei ela me veel täiuslikkus ühiskonnas, nii et mängu piirid on ilmselgelt need, mille on määranud fondihaldurid, suurmaaomanikud, miljardärid, armeed jne.“

Adelaide Ivánova esineb laupäeval, 14. mail kell 19.00 algaval sündmusel „Luulepidu lüürilise minaga“, mis toimub Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong suveaias ja ruumides.

Foto: Pedro Pinho

Nikola Madžirov

Nikola Madžirov on Põhja-Makedooniast pärit luuletaja ja tõlkija. Ta on end nimetanud „pagulaste järeltulijaks vastu tahtmist“, viidates sellega oma perekonna põgenemisele Balkani sõdade ajal XX sajandi alguses. Tema tekstides on alati kohal teatav kodutuse või kuulumatuse tunne, olemata samas juurtetu. Madžirovi luuletusi on tõlgitud enam kui kolmekümnesse keelde, eesti keeles on ilmunud tema valikkogu „Valgus ja tolm“ (2016).

„Viis aastakümnet olen ma elanud linnas, mis asub kolme riigipiiri vahetus läheduses – neid piire on loonud muutlik ajalugu ning sõdades ja tuules räsitud lipud. Minu kodulinnas on lihtne mõista absoluutsete muutide ajutisust, see on paik, kus on võimalik puudutada mittekuulumise ihaluse vaikut. Lapsena matkasin ma Belasica mäe tippu, kus kolme riigi piirid puutuvad kokku ja jooksin ringiratast, et näha, kuidas minu vari ületab järjestikku kõiki neid piire, aga tuleb viimaks ikkagi väsinuna tagasi minu keha juurde, turvalisusesse. See, mis mind aga praegusel ajal tõeliselt hirmutab, on maailma mäng piiridega. Ma näen, kuidas tankide varjud sõidavad neist üle ja armistavad meie usaldust aja vastu.“

Nikola Madžirov esineb laupäeval, 14. mail kell 19.00 algaval sündmusel „Luulepidu lüürilise minaga“, mis toimub Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong suveaias ja ruumides.

Foto: Civitella Ranieri

Nyk de Vries

Nyk de Vries on luuletaja ja muusik, kes kasvas üles väikeses Friisimaa külas Noardburgumis. Ta kirjutab nii friisi kui ka hollandi keeles ning on avaldanud mitmeid romaane ja proosaluulekogusid. Aastatel 2019–2021 oli ta Friisimaa luulelaureaat (Dichter fan Fryslân) ning lõi koos režissöör Herman Zeilstraga kaheksa luulefilmi. Ta esineb tihti koos muusika ja videoga, nii ka Tartus.

Tänavuse festivali teemaga seoses on ta öelnud nõnda: „Mäng seisneb selles, et lugeja tuleb haarata kaasa üsna arusaadava keelega ja siis, peaaegu märkamatult, juhatada ta maailma, mis on oluliselt mitmetähenduslikum. See kõik pole niisama. Ma kasvasin nimelt üles väikeses kogukonnas, kus mitte igaüks ei lugenud iga päev raamatuid. Tahaksingi oma loominguga jõuda sedalaadi inimesteni. Aga loomulikult on sellelgi mängul omad piirid.“

Nyk de Vries esineb laupäeval, 14. mail kell 19.00 algaval sündmusel „Luulepidu lüürilise minaga“, mis toimub Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong suveaias ja ruumides.

Foto: Rogier Maaskant

Grownups

Grownups on luulet ja heli ühendav performance, kus astuvad üles läti luuletajad Krišjānis Zelģis ja Artūrs Punte. Projekt põhineb Krišjānis Zelģise kontseptuaalsel luuleraamatul „Pieaugušie“ („Täiskasvanud“). Luuletaja häääl laval genereerib ja kutsub interaktiivselt esile helilisi elemente, mille on valmistanud ette Artūrs Punte modulaarsüntesaatoritel. Nad otsivad ühenduslülisid kontseptuaalse luule ja heli vahel, et lisada luulele helilise mõõtme kaudu sügavat taju. Autorid püüavad leida lausutud sõna sisemist rütmi ja küllastumust ning luua seeläbi ainulaadseid luulest tõukuvaid helimaastikke.

Grownups esineb laupäeval, 14. mail kell 19.00 algaval sündmusel „Luulepidu lüürilise minaga“, mis toimub Tartu Kirjanduse Maja kultuuriklubi Salong suveaias ja ruumides.

Foto: Zelģis Punte

RAAMATULAAT JA LASTEALA

LASTETELK 2022

Prima Vista raamatulaat 12. mail 2022

Raekoja platsil kell 11.00–19.00

Raamatulaadal osalevad:

Eesti Kirjandusmuuseum

Kirjastusselts Zeus

Johannes Esto Kirjastus

Eesti Raamat

MTÜ Alle-Saija Teatritalu

Raudhammas

Legend

Kirjastus Mina Ise / OÜ Väike-Tarvastu

Emakeele Sihtasutus

Kaarnakivi Selts

Hea Tegu

Kirjastus Otto Wilhelm

Kirjastus Argo

Kirjastus Keropää OÜ

Toledo Kirjastus OÜ

Petrone Print OÜ

AS Koolibri

Hunt Kirjastus OÜ

Raamatutuba Fahrenheit 451

Oniro OÜ

Tallinna Ülikooli Kirjastus

Eesti Rahva Muuseum

Atlex OÜ

Kirjastus SE&JS

Postimehe kirjastus OÜ

Vabamõtleja OÜ

Ilmamaa

Fantaasia

LASTEPROGRAMM JA ÜHISTANTS RAAMATULAADAL

12. MAIL RAAMATULAADAL RAEKOJA PLATSIL LASTETELGIS

11.00

Päeva alustab Karlova lasteaia laste tervituskontsert

11.15

Kunstituba kirjanikuga: külas on Terje Homutov

12.30

Kunstituba kirjanikuga: külas on Lembe Mõttus

16.30

Ühistants: muusika „Vihurimäe” (Kate Bush) ja „Teadagi” (Singer Vinger)

Emily Brontë samanimelisest romaanist tõuke saanud Kate Bushi laul „Wuthering Heights” ehk „Vihurimäe” ja laulule seatud tantsusammud on kogunud populaarsust kogu maailmas. Ühis- tantsimisi toimub alates aastast 2013, Prima Vistal esmakordselt 2021. aastal. Raamatukogude aasta raames loodi koreograafia Singer Vingeri loole „Teadagi”. Seda tantsitakse rahvusvahelisel tantsupäeval 29. aprillil Eestimaa raamatukogudes ning tants tuleb kordamisele Prima Vistal. Kõik, kes armastavad tantsu ja liikumist, on oodatud kaasa tantsima või kaasa elama!

ULAKASSI ARVUSTUSTE VÕISTLUS

Üleriigiline arvustuste võistlus Ulakass toimub sel aastal kahekümnendat korda. Võistluse algatas kirjandusõpetaja Helja Kirber aastal 2002 Tartu Forseliuse Gümnaasiumis e-ajakirja Virtuaalkass raames. Alates aastast 2009 on võistluse (sellest ajast Ulakass) organiseerijateks Tartu Tamme Gümnaasiumi õpetajad. Võistlusel osalevad õpilased kahes vanusegrupis: 7.–9. ja 10.–12. klass. Arvustatakse eesti ja välisautorite uudisteoseid, mille ilmumisest eesti keeles ei tohi olla möödunud rohkem kui 10 aastat. Töid hindab asjatundlik 4-liikmeline žürii. Võistluse eesmärgiks on suurendada õpilaste lugemishuvi, anda põhjust kirjandusteosega süvitsi tegelemiseks ja arendada oskust oma arvamust kujundada ning kirja panna.

Partnerid Eesti Emakeeleõpetajate Selts, Soome Instituut, ajakiri Värske Rõhk valivad välja oma auhinnaväärilise töö, Värske Rõhk avaldab parimaks valitud arvustuse. Tänavu laekus võistlusele 80 tööd, mis on seni suurim kaastööde hulk.

Ulakassi võistluse parimate autasustamine toimub teisipäeval, 10. mail kell 15.00 Tartu Tamme Gümnaasiumis.

KIRJANDUSAUHIND „ESIMENE SAMM”

2007. aastal asutatud kirjandusauhinda annab välja kirjandusfestival Prima Vista koostöös Tartu Kultuurkapitaliga ning sellele oodatakse igal aastal kandideerima kõiki autoreid oma ilukirjanduslike debüüttekstidega, mis on möödunud kalendriaasta jooksul trükiajakirjanduses avaldatud.

Preemia saavad kandidatuuri esitada autorid ise ja/või vastavate meediaväljaannete toimetajad. Otsuse auhinna määramise kohta, millega kaasneb 500 euro suurune stipendium, teeb 5-liikmeline žürii, mille koosseisu kuuluvad tänavune Prima Vista patroon Urmas Vadi, Eda Ahi, Triin Ploom-Niitra, Anti Saar ning eelmise aasta laureaat Maryliis Teinfeldt.

Preemia antakse võitjale pidulikult üle 23. aprillil, raamatu ja roosi päeval Tartu Kaubamaja Apollos.

HEATEGEVUSPROJEKT

Tänavuse Prima Vista kirjandusfestivali teemaks on „Mängu piirid”. Keerulistel aegadel pakuvad hingele tuge lugemine, mängimine ja loominguline eneseväljendus. Ka kunsti võib vaadelda omamoodi mänguna, see on rõõm loovusest ja maailma kogemisest argisest erineval moel.

Seekordse heategevusprojekti raames on Tartu Emajõe Kooli õpilastel võimalik osa võtta erinevatest töötubadest Tartu Lastekunstikooli õpetajate juhendamisel. Töötubades voolitakse savi, valmistatakse skulptuure ning tutvutakse tähistäeva legendide ja saladustega. Lisaks tuleb lastega kohtuma kirjanik Maarja Kangro ja nagu juba traditsiooniks on saanud, täiendatakse kooli raamatukogu kirjastuste annetatud raamatutega.

Projektis osalevaid kirjastusi tänatakse neljapäeval, 12. mail kell 17.00 toimuval tänuüritusel, kus antakse kooli esindajale üle ka raamatud.

KÕIGE IMELIKUMA LUULETUSE VÕISTLUS

Prima Vista kirjandusfestival kutsub kooliõpilasi ja õpetajaid osalema kõige imelikuma luuletuse võistlusel.

Imelikke luuletusi võib luua ükski ja üheskoos, sõbra ja vaenlasega, hästi ja halvasti, armastusest ja vihast, tõest ja õigusest jne. Konkursile on oodatud nii kirjalikud tekstid kui ka videod, helitööd, fotod, tantsunumbrid, *performance*’id, kas või kudumid ja betoonehitised. Peamine, et autori(te) arvates oleks tegu päris imeliku, pentsiku, jabura, napaka luuletusega.

Konkursi žüriisse kuuluvad kirjanikud Doris Kareva, Valdur Mikita, Anti Saar, Tõnis Tootsen ja Ilmar Trull, kirjandusõpetaja Ivika Hein, kirjandusteadlane Joosep Susi, samuti Hanna Linda Korp, Maarja Helena Meriste ja Mirjam Parve ajakirjast Värske Rõhk. Žürii hindab luuletusi neljas kategoorias: algkool, põhikool, gümnaasium ja õpetajad.

Saada oma töö(d) hiljemalt 7. maiks aadressil ***imelikluuletus@gmail.com*** (mahukamad videofailid laadida Youtube’i). Lisa kindlasti autor(id), kool ja klass.

Kõige imelikumad luuletused ilmuvad ajakirjades Täheke ja Värske Rõhk ning kantakse ette 14. mail Tartu ülikooli raamatu-kogu ees aset leidval sündmusel „Avalik kohtumine lüürilise minaga”.

Lisainfo:
Katrin Kullo,
telefon 508 3718

Luulekonkurss on 2024. aasta Prima Vista „Paremad ja halvemad tulevikud” eelüritus. „Paremad ja halvemad tulevikud” kuulub Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024 põhiprogrammi.

KIRJANDUSLIK INFOOTSINGUMÄNG „OTSI KOHTA, KUST SA SAAD“

Kirjanduslik infootsingumäng „Otsi kohta, kust sa saad“ toimub 1.–10. maini ning on mõeldud 8.–12. klassi õpilastele eesmärgiga tutvustada info leidmise võimalusi erinevatest andmekogudest või raamatukogust. Mäng käib veebikeskkonnas. Parimate auhindamine toimub laupäeval, 14. mail kell 13.00 Fahrenheit 451° raamatutoas.

Lisainfo:

Kadi Kass

Prima Vista Infootsingumängu projektijuht
otsikohta@gmail.com

PRIMA VISTA 2022

KUNSTIPROGRAMM

Tänavuse Prima Vista sisukas kunstiprogramm on väga tihedalt seotud mängu ja mängu piiride erilistelise tõlgendustega. Programmi 11 näitust võib tinglikult jagada nelja gruppi. Esi- meses on maalikunstnikud värvikate ja pilkupüüdvate õlimaalidega. Teises on mängud vormi, materjali ja graafikaga. Kolmandas on peateemaks tekstiili- kunst ja tuuakse välja mäng tekstiili mõiste, materjali või tehnikatega. Neljandas on traditsiooniline ühishäitus ja litograafiatehnikas graafika. Mängu ja mängu piire käsitlevad kunst- nikud läbi erinevate vaate- nurkade: semiootilise küsimusena, (mängu)vabaduse vajadusena, ring- mänguna, pimesikuna, reegli- pärasusena ja reeglite lõhkumisenä, inimhinge varjatud kihtidenä, figuralsete maalimängudena jne – kõike seda mõjuvas visuaalses vormis. Näitused on eksponeeritud ajavahemikus 2. maist kuni 2. juunini TÜ raamatukogus ja Tartu Linnaraamatukogus.

Näitustele toimub neli avamist, kus kunstnikud avavad oma loomingu tausta:

25. aprillil kell 16.00 Kalli Kalde, Ove Büttner ja Tiit Rammul – Tartu linnaraamatukogu IV korrusel.

28. aprillil kell 17.00 Pallase tekstiilikunsti õppejõud ja tudengid – TÜR III korrusel.

29. aprillil kell 17.00 Jonna Kubu, Rauno Thomas Moss ja Anne Rudanovski – TÜR II korrusel.

9. mail kell 17.30 Margus Meinart, Marina Aleksejeva, Sirje Petersen ja Pallase maaliosakonna tudengid – TÜR II korrusel.

Lisaks on kunstiprogrammis kaks tänavakunsti ja Tartu linnaosa tutvustavat jalutuskäiku: „Supilinnalood ja värvid“ ja „Karlova tänavakunsti ja ajaloo tuur“. Samuti toimub ühepäevane raamatu valmistamise töötuba.

2.05.–2.06.2022 Jonna Kubu (kunstnikunimega TÕUK) serigraafia ja origami näitus „KEST, MINE“ TÜ raamatukogu II korrusel

„Meie argipäevad on kui lõngakera, mis on pooleldi koos ja pooleldi pusades. ... Olen kindel, et avastan piiride puseriti maagilise maailma, mis väreleb igapäevase rutiini kulis- side taga.“

2.05.–2.06.2022 Rauno Thomas Mossi kollaažide näitus „Tundelu- kud“ TÜ raamatukogu II korrusel

„Mäng oma definitsioonis on semiootiline küsimus. Läbi mängu me õpime, kogeme ja rikastume, aga mängu piiriks on degradatsioon ja surm.“

2.05.–2.06.2022 Marina Aleksejeva joonistuste näitus „NÜÜD ON SINU KÄIK“ TÜ raamatukogu II korrusel

„Lugusid on nii palju ja nad põimu- vad omakorda järgmiste inimeste ja

nende lugudega, et on raske otsustada, kus on lõpp ja kus algus, kus käib hoogne ringmäng ja kohe-kohe lükatakse keegi sisse.”

2.05.–2.06.2022 Margus Meinarti maalide näitus „OBUNE”.
TÜ raamatukogu II korrusel

„Mängu piirid on reeglid. Reeglid mängivad. Mäng on piiritu. Mäng on kogu aeg. Mäng on piiri peal aga pole piiripealne. Maalimine on reeglipärane mäng. Reeglipärasem kui mitte maali- mine. Mängida võib ka kunsti. Kunst ei ole mäng. Kunst on vajadus ...”

2.05.–2.06.2022 Pallase maaliosakonna tudengite ja juhendaja Sirje Peterseni maalide ühinäitus
TÜ raamatukogu II korrusel

Sirje Petersen „Mängu ilu”

„Idee kannab mind võõrale territooriumile, kus avastan enda jaoks uue maailma. See toimub vahetu loomise käigus ja on seotud tunnetusprotsessidega. Seisundid valguvad värvina lõuendile, et anda aimu inimhinge varjatud kihtidest.”

Pallase maaliosakonna tudengite näitused:

Aljona Trussova, Hanna-Liina Krenštrauch, Hele-Riin Juhkama, Kättriin Säde, Kristin Erm, Laura Marita Lappalainen, Mari Frühling, Miina Vilo, Ott-Kaspar Sults, Patrick Tall, Robert Puumeister, Triinu Kohanenkov –

näitus „Loom minu sees”.

Angeliina Birgit Liivlaid, Geterly Sepp, Hanna Kuusvere, Hanna Roosimaa, Karoliina Tomasson, Maarja Pettai, Melissa Tihhonova, Triinu Meresaar, Laura Romaní – näitus „Mängu abstraksioon”.

Tööde juhendaja ja näituse kuraator Sirje Petersen kirjutab:

„Mängu on välja mõelnud kunstnik. Aga mängu mängib see, kes seda näeb! Mängu loovad mõtted, valgus ja vari, värvid ja kujundid, lõhnad ja mälestused. Lootused ja kaalutlused, muljed ja väljendused.”

2.05.–2.06.2022

Anne Rudanovski kohaspetsiifiline installatsioon „Forseliuse poiss. Ta ikka loeb”
TÜ raamatukogu III korrusel

„Harjumuspäraselt ligi tõmbavast raamaturiigist on aeg üle käinud. See on kivistunud vahtplastis ja tagasiteed paradiisi ei ole. Lugeja-poisist Forseliuse päevilt on aga kasvanud hiiglasikasvu nooruk, kes ikka loeb. Mis toimub? Kuidas ta seda teeb?”

2.05.–19.06.2022 Pallase tekstiili- osakonna näitus „Kes juhib mängu?” TÜ raamatukogu III korrusel

„Mis on mäng? Millised on reeglid? Kas mänguvabadus säilib ka reeglite järgi mängimisel? Kes on mängijad, kas kõik võivad mängida? Kes juhib mängu? Autorid lahendavad teemat tulene-

valt oma mängu- ja elukogemustest.”

26.04.–23.05.2022 Ove Büttneri maalide ja Tiit Rammuli fotomontaažide ühisnäitus „Pimesikk” Tartu Linnaraamatukogu II ja III korruse fuajees

„Ove Büttneri maaliloomingus võiks mängu käsitleda vaatenurgast, milles kunstnik kaldub maalimise käigus algsest ülesandest kõrvale ja pilt omandab nüansse, mida ei ole planeeritud või mida nõuab kompositsioon.”

26.04.–23.05.2022 Kalli Kalde graafika näitus „Kahe maailma vahel” Tartu Linnaraamatukogu muusikaosakonna galeriis

„Öö-ookeani katki läinud seintega akvaarium. Veebimängud kui maailmameri, lõputu ookeani sügavik, mille soolane vesi võib vereringega kokku sulada, lahustumise virtuaalse maailma sogastes voogudes, kadudes endasse või unustusse.”

Tänavakunsti jalutuskäigud:

12.05 kell 15.00–16.30
„Supilinna lood ja värvid” – Anna Leena Neering

Jalutuskäik supipotis. *Vajalik registreerimine 11. maiks <https://bit.ly/3tQbbAo>*

Kogunemine Genialistide Klubi ees.

14.05 kell 14.00–15.30 „Karlova tänavakunsti ja ajaloo tuur” – Talvi Põldma

Põhjalik tutvus kohaliku tänavakunsti olemuse ja tekkepõhjustega. *Vajalik registreerimine 13. maiks <https://bit.ly/3tQbbAo>*

Kogunemine Apraaditehase hoovis.

7.05 kell 12.00–16.00
Ühepoognalise köite valmistamise töötuba TYPAs

Töötuba toimub inglise keeles, juhendaja professor Joel Freeman (USA).

Single Signature Bookbinding Workshop in TYPA – professor Joel Freeman (USA).
Contact: Charlotte Biszewski
charlotte@typa.ee

KIRJASTUSTE RAAMATUTVUSTUSED

Eesti Rahva Muuseum

Rahvarõivas on norm Reet Piiri

Uues Reet Piiri koostatud raamatus tutvustatakse 151 rahvarõivakomplekti, mida kanti 19. sajandil ja 20. sajandi esimestel kümnenditel ning mis esindavad igat Eesti kihelkonda. Enamik rõivaesemeid on valminud koduse käsitööna, iga naine oli ise oma pere kangur ja õmbleja, mees nahaparkal ja kingsepp. Siidpaelad peakatte taga lehvimas, lipsu seotud pael kaeluses, tekstiilist kotike käevangus, rinnarätik, õlakate, metallehted puusal, kirivöö – kõik detailid pidid kokku sobituma kostüümi üldise värvigamma ja stiiliga.

Eestlaste riiete kõrval on siin mõni näide teistegi Eestis elanud rahvusrühmade kostüümidest. Rannaaladel ja saartel oli rootsi talupoegade asustatud piirkondi, piki Peipsi kallast kulgeb vene vanasuliste asustus.

Muutunud on küll mood ja rahvarõiva kandmise põhjused, aga see kultuur on püsinud elujõulisena tänapäevani!

Eesti Rahva Muuseum

Maack Amuuril. Ühe ekspeditsiooni lugu Indrek Jääts

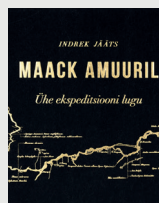
Aprillis 1855 läks Irkutskist tee Keiserliku Vene Geograafiaseltsi Siberi osakonna ekspeditsioon, mida juhtis Saaremaal sündinud baltisakslane Richard Maack. Eesmärgiks oli uurida Amuuri jõge ja selle kaldaid. See Euroopa teadusele pea tundmatu piirkond kuulus Hiina keisririigi koosseisu, aga Venemaa oli juba asunud seda hõivama. Uurimisretk kujunes pikaks ja raskeks, kuid oli üldiselt edukas. Jaanuaris 1856 jõuti koos rikkalike kollektsioonidega tagasi Irkutskisse. Maack saadeti peagi Peterburi ülesandega ekspeditsiooni tulemused publitseerida.

Raamat annab Maacki Amuuri-ekspeditsiooni ajaloolisest taustast, ettevalmistustest, teekonnast ja järelkajadest detailse ülevaate. See on tõeline seiklusjutt täis avastusi ja pettumusi, ohte, raskusi ja nendest ülesaamist, kohusetunnet ja auahnust, takistusi ja intriige. See on näide sellest, kuidas 19. sajandi keskpaigas teadust tehti, kuidas toonased uurimisretked poliitika ning impeeriumide ehitamisega põimusid.

Kuna Maacki juhitud uurimisrühma töö oli ajastule omaselt interdistsiplinaarne, siis on raamatus juttu nii Amuurimaa ajaloost, geograafiast, geoloogiast, botaanikast, zooloogiast kui

ka etnograafiast. Maack oli üks esimesi Amuurimaaal töötanud teadusemehi. Seega õnnestus tal avastada terve rida uusi taime- ja loomaliike, millest osa kannab tänini tema nime.

Teksti illustreerib rikkalik valik joonistusi ja kaarte pildimapist, mis ilmus koos Maacki raamatuga „Reis Amuurile“ (1859).

Fantaasia

Vangistatud universum Harry Harrison

Harry Harrisoni „Vangistatud universum“ (Captive Universe; 1969) on selle armastatud seiklusulme klassiku üks ideetihedamaid romaane, mis kujutab asteekide tsivilisatsiooni ühes ammuse maavärina poolt muust maailmast ära lõigatud orus, mida ümbritseb aga mõistatuslik tunnelite süsteem, millest seda ühiskonda jälgivad monastilist eluviisi harrastava Vaatlejate klassi liikmed. Tõlkinud Tatjana Peetersoo, kaaneplilt Meelis Krošetskin.

Mina ise

Poiss, kes nägi pimeduses Rasa Bugavičute-Pēce

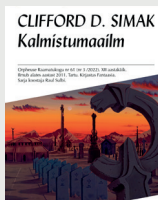
Tānavuse Prima Vista külalise, Lāti dramaturgi ja kirjaniku Rasa Bugavičute-Pēce raamat „Poiss, kes nägi pimeduses“ kipub sattuma noorte- või isegi lastekirjanduse riulile, aga lugu 8–15 aastastest poisist, kes peab hakkama saama oma pimedate vanematega, puudutab igas vanuses lugejaid. Saab nii nutta kui naerda, vahel mõlemat korraga.

Fantaasia

Kalmistumaaailm Clifford D. Simak

Ulmeklassiku Clifford D. Simaki romaanis „Kalmistumaaailm“ (Cemetery World; 1973) on Maa ülikauges tulevikus pärast hävitavat sõda muudetud elitaarseks ja eluta galaktiliseks surnuaiplaneediks, mida asustavad erinevad sõjamasinad, mehaanilised hundid ja viirastused. Sellesse maailma reisivad üks kunstnik, tema iidne robot, aardekütt ja kummaline Komponeerija. Tõlkinud Tatjana Peetersoo, kaaneplilt Meelis Krošetskin.

Mina ise

Mis siin toimub Rvīns Varde

Eelmisel Prima Vistal käinud lāti kirjaniku Rvīns Varde debüütraamat „Mis siin toimub“ räägib lihtsalt sellest, mida võib kohvikus istudes näha, kuulda ja millised mõtted võivad seoses sellega pähe tulla. Mõtted rändavad aga päris omapäraseid radu. Kas see raamat on kirjandus, seda võib igaüks ise otsustada, kui on läbi lugenud.

Atlex

Numbrisaar Aive Raud

Tööriamat on suunatud 5–7-aastastele lastele ja nendega tegelevatele täiskasvanutele. Eesmärk on anda võimalusi laste matemaatiliste kujutluste mänguliseks arendamiseks. Raamatus on töölehti numbrite, kujundite, arvutamise, loendamise ja hulkade kohta. Tekstid on trükitähtedes!

Atlex

Nutikalt lugema ja kirjutama Moonika Nerman

Raamat on abiks laste kooliks ettevalmistamisel. Selle tööraamatu abil saab kinnistada häälikute ja tähtede tundmist, arendada lugemise ja kirjutamise oskust ning käekirja eelotskusi. Koostamise aluseks on võetud koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava.

Keropää

Armando ja Ahjulinnud Mika Keränen

Armando ja Ahjulinnud räägib sellest, kui tähtis on viisakas ja lugupidav käitumine spordis. Lugu algab jalkamänguga, kus vastasmeeskonna treener ütleb oma mängijale halvasti. Armando võistkonna poisid kuulevad seda ja hakkavad ka ise kasutama ebaviisakaid väljendeid. See ei meeldi poiste treenerile. Poistele on vaja õppetundi.

Keropää

Vanemuise väits Mika Keränen

„Vanemuise väits” on salaselts Rampsu 11. juhtum. Eesti Rahva Muuseumis pandi toime kuritegu – keegi varastas väärtusliku dekoratiivnoa „Uurali kajast”. Varas tegutses Aleksis Kivi „Seitsme venna” etenduse ajal. Muuseumidirektori palvel hakkavad rampselased asja uurima. Mida kujutab endast Tartu toiduklubi?

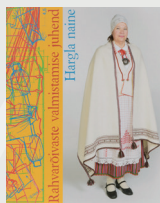

Eesti Rahva Muuseum

Rahvarõivaste valmistamise juhend. Hargla naine

Juhendis tutvustatakse Hargla naiste rõivaid, nagu neid 19. sajandil kanti. Hargla rahvarõivad kuulusid Lõuna-Eesti rahvarõivarühma. Hargla kihelkond oli ajalooline kihelkond Võrumaa lääneosas.

Käesolev kirjeldus põhineb Eesti Rahva Muuseumi kogudel. Trükkis koosneb 20 leheküljest ning sisaldab lõikeid fotosid originaalesemetest.

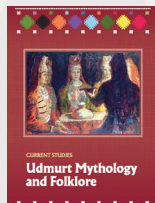

Eesti Kirjandusmuuseum

Udmurt Mythology and Folklore

The book you have in your hands is not an ordinary book. It is the first wider approach to Udmurt folklore in English. Udmurt folkloristics has a relatively long history: taking into account the general pattern of cultural development it is more than one and a half centuries. Unfortunately for international communication, it is overwhelmingly in Russian. This is the first systematic attempt to open up this rich material to the international scholarly community.

Editors for this issue are Mare Köiva, Nikolai Anisimov and Eva Toulouze

Eesti Kirjandusmuuseum

Hiiumaa meremees jutustab II osa Jegard Kõmmus

Meremehe, kirjaniku ja koduloolase Jegard Kõmmuse (1914–1988) teine uurimuste ja mälestuste kogumik jätkab Eesti, eriti Hiiumaa mereloo ja eluolu käsitlemist pöördelistel aastatel 1939–1959 nii tõetruude ja üksikasjalike olukirjelduste kui ka värvikate ja seikluslike memuaaride kaudu, unustamata sealjuures ehtiidaslikku huumorimeelt.

MTÜ
Alle-Saija Teatritalu

Vaene rikas maa
Ingrid Ulst

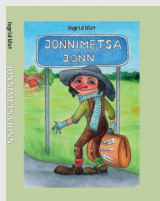
Reisikiri toob seljakotirändurite argipäeva vahendusel lugejate ette Mali tema eheduses, nüanssides ja varjundites. Sellesse on põimitud looduse, kultuuri ja ühiskonna kirjeldusi. Teel kohatakse häid ja armsaid inimesi, kes aitavad kummutada väärasuammu Mali suhtes. Mali eluolu, loodus ja inimesed moodustavad üdini värvika paleti toone ning varjundeid, mis lausa ootab avastamist ja pakatab positiivsusest.

MTÜ
Alle-Saija Teatritalu

Jonnimetsa Jonn
Ingrid Ulst

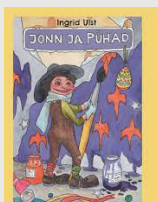
Ühte täiesti tavalisse kodusse, kus elab väike tüdruk Adele koos oma vanematega, kolib sisse üks täiesti ebatavaline tegelane. Ta kutsub ennast ise Johanneseks, kuid üldiselt tuntakse teda Jonni nime all. Ja selles kodus hakkab toimuma asju, mis ikka aegajalt juhtuvad seetõttu, et lastele Jonn õla peale istub ja pahandusi sosistab.

MTÜ
Alle-Saija Teatritalu

Jonn ja pühad
Ingrid Ulst

Kui Jonnimetsas pühi peetakse, juhtub alati midagi. Olgu sõbrapäev, jaanipäev või vana aasta õhtu, ühest korralikust pahandusest ei saa üle ega ümber. Jonn elutseb endiselt Jonnimetsas ja sosistab lastele pahandusi, kuid pühadepahandused võivad vahel juhtuda ka ilma tema abita. Jonni-lugude teine raamat on hoogne ja lustakas. See pakub lõbusat lugemist ja äratundmisrõõmu nii suurtele kui väikestele.

MTÜ
Alle-Saija Teatritalu

Printsess Moon
Ingrid Ulst

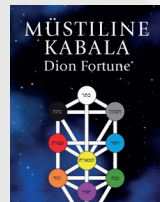
Luuleraamat lastele jutustab loo vaigest maakuningriigist Viktooriast, mis saab ühel ilusal päeval teate, et peab korraldama suure printsesside võistluse. Vaid loetud päevadega tuleb riik korda seada ja leida ka printsess, kes kuningriigi eest võistleks. Et Viktoorias ei olegi printsessi, nõustub lihtne tütarlaps Moon võistlustel osalema. Kuidas ta oma ülesandega hakkama saab, kuidas kulgeb võistlus ja kes võidab, seda saavad suured ja väiksemad lugejad raamatust ise välja uurida.

Zeus

Müstiline kabala
Dion Fortune

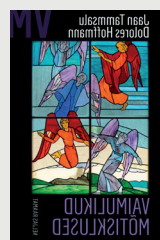
Dion Fortune'i on peetud üheks 20. sajandi algsuuna mõjukaimaks okultistiks ja tseremoniaalmaagiks. Oma peamised maagiliste printsiipide alused ja mõjutused sai ta Kuldse Koidiku Hermeetiliselt Ordult, teosoofiast ja kristlikust teadusest. Oma uskumusi on ta nimetanud osaks läänelikust müsteeriumi-traditsioonist. Ta pidas ennast kristlikuks kabalistiksi ning müstiliseks kristlaseks.

Zeus

Vaimulikud mõtlisklused
Jaan Tammsalu
Dolores Hoffmann

Vitraažikunstnik jutustab läbi värviliste klaaside ja kaunitest kujunditest piiblitlugusid. Vaimulik kasutab selleks sõna. Nad mõlemad kutsuvad inimesi oma silmi üles taeva poole tõstma. Kaante vahele on jõudnud Dolores Hoffmanni vitraažide fotod ja Jaan Tammsalu viimaste aastate mõtlisklused. Kaks meistrit jalutavad käsikäes läbi kirikuaasta.

Petrone Print

**Minu lõunamaa.
Klantspildi taga
Mae Lender**

Ma kutsun sind endaga vaata-
ma selle meelitava klantspildi
taha. Milline näeb tegelikult
välja elu paradiisisaarel, kuidas
vaimset kirgastuda Balil,
salsatada Kuubal, rumm käes
ja sigar hambus, väriseda
rõõvlite hirmus Brasiilias,
mõnuleda Türgi saunas, veeta
mesinädalaid Mauritiusel,
katsetada isemoodi õomaju
Portugalis ja uidata Korfu
salarandadel ...

Toledo

**Kronoopide ja faamade
lood
Julio Cortázar**

Tõlkinud Ruth Sepp,
illustreerinud Allan Kukk

„Kes ei loe Cortázarit, on
neetud. Tema mittelugemine
on tõsine silmale nähtamatu
haigus, mis võib aja jooksul
tuua kohutavaid tagajärgi.
See on midagi niisugust
nagu see, kui inimene pole
kunagi vitsikut proovinud. Ta
muutub tasapisi kurvemaks
... ja tõenäoliselt kaotab
vähehaaval juuksed.“ (Pablo
Neruda) XX sajandi klassiku
legendaarsed lühivormid!

Terje Homutov Giannikou

**Õnnelooma seiklused
Terje Homutov Giannikou**

Võta nüüd kinni, on see lugu
lastele või täiskasvanutele
– pigem mõlemale! Pisike
Õnneloom on Mari oma. Mari
pole enam laps, vaid noor
naine. Koos reisivad nad
kaamose eest Kreekasse
mandliõisi nuusutama ...
Kuid kohustused saavad Mari
kätte, ta peab tööle naasma.
Üksi jäänud Õnnelooma hinge
poeb kahtlus, et äkki Mari
pole õnnelik. Kas kedagi teist
saab õnnelikuks teha ja kus
see õnn üldse peidus on? Mis
on maailmas kõige olulisem?
Sellest loe juba raamatust.

Vabamõtleja

**(Üli)reaalsuse päritolu
(sari Vabamõtlejad)
Erkki Luuk**

Kogumik koondab autori
esseede paremiku läbi
aegade (1999–2020). Oma
nii süvitsi kui ka mängulise
lähenemisega keelele,
kultuuri- ja mõttele
demonstreerib teos laia
temaatilis-stilistilist haaret.
Lisaks kaalukatele tekstidele
keelest ja kirjandusest
sisaldab kogumik käsitlusi
filmist, teatrist, muusikast,
tantsust, meediast, eestlu-
sest, kunsti- ja mõttevoolu-
dest ning paljust muust.

**Erkki Luuk
(Üli)reaalsuse päritolu
VABAMÕTLEJAD**

Petrone Print

**Minu Karjala.
Dam, di-di-dam!
Mika Keränen**

See raamat räägib
lapsest, kes kõndis rõõmsalt
mustikametsas ja imetles
mesimurakat.
See raamat räägib ühest
suguvõsast, kelle metsatalust
pool jäi Venemaale.
See raamat räägib noorest
poisist, kes kolis pealinnast
maale ja hakkas kõnelema
mie, sie, hiä, myö, työ, hyö.
See raamat räägib julgusest
olla teistmoodi, julgusest olla
külalahull.
See raamat räägib spordi-
klubist, mille nimi on Kiteen
Kisa-Toverit. See raamat
räägib ürgmetsadest ja
Kalevala laulumaadest.

See on lugu minu Karjalast.

Vabamõtleja

**Mis on vabadus
(sari Avatud Eesti Raamat)**

Kogumik „Mis on vaba-
dus?“ sisaldab lisaks ees- ja
järelsõnale 11 teksti 10
filosoofilt, kes on viimase
sajandi vältel vabaduse üle
arutlenud. Kõiki autoreid
võib nimetada mitte üksnes
kaalukateks vabaduseprob-
leemi käsitlejateks, vaid suisa
klassikuteks. Kogumikus
uuritakse vabaduse mõiste
tähtsust ning vabaduse
piiramise õigustusi.

KORRALDAJAD

Eesti Kirjanduse Selts
tartu.kirjandus.ee

Eesti Kirjanike Liidu
Tartu osakond www.ekl.ee/tartu

Tartu Linnaraamatukogu
www.luts.ee

Tartu Ülikooli Raamatukogu
www.utlib.ee

Prima Vista 2022 korraldustoimkond

Krista Aru
MTÜ Kirjandusfestival Prima Vista juhatuse esinaine
telefon: 737 5700, krista.aru@ut.ee

Ilona Smuškina
MTÜ Kirjandusfestival Prima Vista asutajaliige,
juhatuse liige, heategevusprogrammi koordinaator
telefon: 515 3387, ilanasmuskina@gmail.com

Marja Unt
juhatuse liige, kirjandusfestivali kontaktisik ja
programmijuht
telefon: 742 7079, 5690 6836, marja.unt@gmail.com

Berk Vaher
juhatuse liige, projektijuht
telefon: 511 7162, berkvaher@gmail.com

Svea Kaseorg
juhatuse liige, finantsjuht
telefon: 5845 3430, svea.kaseorg@ut.ee

Linda Jahilo
juhatuse liige, Saksa ja Põhjamaade autorite ning
Tartu Linnaraamatukogu programmide koordinaator
telefon: 5340 2168, linda.jahilo@luts.ee

Liis Seljamaa
kommunikatsioonijuht
telefon: 501 5484, liisuster@gmail.com

Annika Aas
Prima Vista võõrkeelse programmi koordinaator
telefon: 526 6442, annika.aas@luts.ee

Olga Einasto
Prima Vista venekeelse programmi koordinaator
telefon: 553 7982, olga.einasto@ut.ee

Ott Abroi
Elektriteatri programmi koordinaator
telefon: 530 90619, ott615@gmail.com

Tiit Pähnappu
kujundaja
telefon: 568 36893, tpahnappu@gmail.com

Edith Hermann
kunstiprogrammi koordinaator
telefon: 566 12608, edith.hermann@pallasart.ee

Elena Sipria-Mironov
Prima Vista raamatulaada koordinaator
telefon: 525 1456, elena.sipria-mironov@ut.ee

Kersti Kuusemäe
Prima Vista raamatulaada koordinaator
pvraamatulaat@ut.ee

Luule Ahu
Elava Raamatukogu koordinaator
telefon: 746 1036, luule.ahu@luts.ee

Evelin Arust
Prima Vista läti- ja leedukeelse programmi
koordinaator
telefon: 5394 4633, evelinarust@gmail.com

Jaak Tomberg
Projekti „Paremada ja halvemad tulevikud“
koordinaator telefon: 533 16276,
jaak.tomberg@gmail.com

Triin Ploom-Niitra
„Säertsuga kirjanduse“, Apollo programmi, „Esimese
sammu“, raamatu ja roosi päeva projektijuht
telefon: 5568 0253, triinploom@hotmail.com

Ceili Perlov
vabatahtlike ja fotograafide koordinaator
ceili.perlov@ut.ee

Ädu Neemre
lasteprogrammi koordinaator
telefon: 736 1390, adu.neemre@luts.ee

Anu Amor-Narits
lasteprogrammi ja heategevusprogrammi
koordinaator
telefon: 736 1390, anu.amor-narits@luts.ee

Kirsti Läänesaar
heategevusprogrammi koordinaator
telefon: 736 1390, kirsti.laanesaar@luts.ee

Tiina Sulg
tantsuprojekti korraldaja
tiina.sulg@luts.ee

Kadi Kass
Prima Vista infootsingumängu projektijuht
mskadi@gmail.com

Klaari Tamm
kodulehe haldaja
klaari.tamm@luts.ee

Toetajad ja partnerid 2022. aastal

Toetajad:

Tartu linn
Eesti Kultuurkapital
Soome Instituut
A. Le Coq
Kuninglik Norra Saatkond
Rootsi Suursaatkond
Nederlands Letterenfonds

Sõbrad ja koostööpartnerid:

Ajakiri Akadeemia,
Ajakiri Värsk Rõhk
Apollo Holding OÜ,
Bookmill Trükkikoda,
Dorpat Hotell,
Eesti Lavaluule MTÜ,
Eesti Rahva Muuseum,
Eesti Rahvusringhääling,
Eesti Ulmeühing,
ELV Tehnikateenused,
Emajõe Lodjaselts,
Fahrenheit 451° raamatutuba,
FIE Kersti Unt

Kirjastused:

vt <http://kirjandusfestival.tartu.ee/raamatulaat>

Kirjastus Fantaasia,
Repeater Books,
Kirjastus Petrone Print,
Kultuuriklubi Salong,
Kõrgem Kunstikool Pallas,
Müürileht, Postimees, Rahva Raamat, Reklaamikompanii,
Saksa Kevad, Saksa Välismaise Koolihariduse Keskus, (ZfA), Sirp, Tartu 2024, Tartu Elektriteater, Tartu Kaubamaja, Tartu Karlova Lasteaed, Tartu Linnamuuseum, Tartu Postimees, Tartu Tamme Gümnaasium, Tartu Ülikool, Tartu Ülikooli kirjandusring Ellips, Tartu Ülikooli kultuuri teaduste instituut, Tartu Ülikooli Multimeediakeskus, Tensi Reisid OÜ, RendiTelk (OÜ Renkal), TYPa trüki- ja paberikunstikeskus, Utopia raamatupood, Vaba Lava, Vilde ja Vine

